

Muusikaleht

AD
Kesklinna
Kooli

SP,

1327

Prof. Erkki Melartin †

G. Reindoff. 1935

Nr. 2 Veebruar 1937

Helikunstnike aadresse

Tallinn:

Arder, A., konservat. lauluõpetaja, ooperilaulja. Toompuiestee 4—8.

Böläu, Rita, konservat. itaalia keele õpetaja, grupid ja eratunnid, Tallinn, Konservatoorium ja Nõmme (Rahumäe), Raudtee tn. 10, tel. 520-45.

Genz, Harry, klaverisolist, klaveriõpetaja, muusikateooria, S. Tatari 10—12.

Hellat-Lemba, L., konservatooriumi vanem lauluõpetaja, ooperilaulja, Imanta tn. 3—4, tel. 464-84.

Karjus, A., cellokunstnik, E. V. Tallinna Konservatooriumi õpetaja.

Koch, Thekla, klaverisolist, saade, tunnid, Vismari 26—7.

Kottisen, Margareta, klaveriõpetus, Pikkjalg 6—4.

Lemba, Viktor, klaveriõpetaja, Liivalaia 98—22, kõnet. 1/29—1/10 e. l.

Lipand, Ella, laulja, hääleseadja, Raudtee tn. 42—10.

Redlich, Arvid, klaverisolist, saatja, tunnid, Pikk 31—2.

Tamm, Aino, laulukunsti stuudio, Tina tn. 23—20, tel. 302-40.

Tenno Vironi, laulja ja lauluõpetaja, Jakobsoni 4—7.

Vaks, Julius, trompetist, konservatooriumi inspektor, Falkpargi tn. 18—7.

Nõmme:

Järv, Ida, kontsertlaulja ja lauluõpetaja, Nõmme-Hiiu, Kõie tn. 12/33, tel. 522-72.

Klaveritööstus

K. Saar

S. Juhkentali 10-a.

Telefon 457-01.

Soovitab
olse töökojast

pianiinosid.

mis kõlalt ja vastupidavuselt täieliselt võrdsed välismaa kuulsamate firmade omadega. Parimaks tõenduseks—ostud ja soovitusel muusikatundjailt.

**Raadios õpetatavad
isamaalised laulud:**

1. „Valik kodumaa laule“, hind 25 senti.
2. J. Aavik: „Kasva, kodu“, hind 30 senti.

Pääladu Eesti Lauljate Liidus.

Muusikamuseum:

Müüriavahe tn. 12, avatud: pühap., teisip., neljap. kella 12—14.

MUUSIKALEHT

1937. XIV AASTA KÄIK
ÜHES NOODILISAGA

E. L. L. liikm. — aastas	Kr. 2.—
Teistele	„ 2.25
Välismaale	„ 4.50
E. L. L. liikm. poolaastas	„ 1.—
Teistele	„ 1.15
Välismaale	„ 2.30

ILMUB 10 KORDA AASTAS
TELLIMISI VÕTAVAD VASTU
KÕIK POSTIASUTUSED

TOIMETUSE JA TALITUSE AADRESS:
TALLINN, LAI TÄN. 7. TELEFON 431-82

SISUKORD:

- Rütmiprobleemist vokaalmuusikas — Ed. Visnapuu.
- Muusikamuredest tänapäeva raamides — E. L.
- Meie lauljaist, lauluõpetajaist ja neisse puutuvast — R. Kursk.
- Marsi mängimisest puhkpillikooriga — H. Lindjärv.
- Vestlus R. Pätsiga — R. K.
- R. Kulli mälestusi endast ja teistest — R. K.
- J. Simm käis Tallinnas — E. L.
- E. Melartin †.
- Ooper ja kontserdid.
- Kutsemuusikute elu.
- Meeskooride elu.
- Märkmeid marsside võistluse puhul.
- XI üldlaulupeo teateid.
- Mitmesugust, illustreeritud.

Muusikaleht

Ed. Visnapuu

Rütmiprobleemist vokaalmuusikas Muusika valitseb teksti

Viimastel aegadel on võrdlemisi elavalt tõusnud päevakorrade küsimus muusika ning teksti kokkusobitamisest. Selle üle alles hiljuti võtsid ajakirjanduses sõna prof. J. Aavik ja A. Vedro. Pike-malt ning põhjalikumalt just viimane asus asja selgitamisele.

Üldiselt tekstirakenduse aluseks peab jääma sõnade sobivus muusika juure. Eeskätt aga just tuleb vältida moonutamisi, mille kaudu tekivad hoopis uued mõisted. Ei võigi salata, et teksti pahahti kasutatakse õige hooletult ning häälaluslikku külge väga vähe arvestavalt.

Viimaste arutluste puhul aga on esijoo-nes jäänud peatuma ühe eriküsimuse juure. Nimelt arvatakse sünkoobi kasutamise-ga võivat lahendada probleem üsna ulatuslikul kujul.

Nagu tihtigi uute mõtete liikumisel sa-tutakse ületöötamistele, nii ka sünkoobi puhul hinnatakse asja tähendust liigse hääsusuga.

Kui mele üsna rahulikult nõuame pa-randusi tekstikasutamise alal, siis aga võib juhtuda, et mõni üleares vaimus-tuses tahab muusikast teha hoopis teks-tile alluva ilmuvuse.

Sünkoop meie vokaalmuusikas pole praegusel silmapilgul mingi päris uus nähe. Seda võime leida juba mit-me aasta eest trükis avaldatud nootidest. Sünkoobe näiteks on kasutanud E. Aav, T. Vettik, J. Aavik. Oma „Jaani tule-mises“ A. Vedro annab küsimusele ula-

tuslikkuma kuju ning säeb paari kirjutise kaudu üles vastava teooriaga.

A. Vedro avaldab oma arvamist järg-miselt („Uus Eesti“ nr. 36, 1937): „Sün-koobi alla kuuluvad sõnad, millede esi-meses silbis on üksik häälik ja teisele silbile üleminek nõrk (lihtne) umbhäälik: b, d, g, l, m, n, v, — abi, pidu, vaga jne.“

See väide saab olla õige ainult tin-gimisi. Kui neid sõnu kasutame muu-sikas keskmise kõnetempo juures, siis võ-me asuda sünkoobi kasutamisele. Ka pi-kaldasem mõõt lubab ruumi nimetatud võttele. Kiirem liikumine muu-dab aga asja hoopis küsita-vaks, õigemini — päris teostamatuks. Katsugu ainult keegi laulda „tule, tule, tule, tule, tuulekene“ sünkoobiga — ning teooria kohe põrkub tegelikkuse vastu.

Küsimine parem, miks kerkis tekstiprob-leem üles kõige tungivamalt? Esimeseks põhjuseks oli ikkagi sõnade moondu-mine võõrast mõistet väljen-davaks, nagu: norus — noorus, mõte — mõõte, pojad — poojad, sule — suule jne. Niisugustel puhkudel ju peab ot-sima vahendeid küsimuse lahendamiseks. Ja muidugi võib abi leidmiseks pöörduda sünkoobi poole. Samas aga ei tohi su-gugi unustada teisi sobivaid vahendeld, kui need muusikaliselt satuvad kohale õigemini. Üsna tihti aitab taibukast esitamisestki küsi-muse vastuvõetavaks lahendamiseks.

Kui nüüd mõttemoonutuste pärast ha-

kati asjade korraldamiseks haarama sünkoobi järgi, siis ometi ei tule seda võtet kasutada tarbetult või koguni teisipidi vastuoksusi tekitavalt. Nii juhtub üsna kergesti, et ühes kohas parandame küll: poojad — pojad, tuule — tule, aga teises paigas tekitab hoopis vead: iluksi — ilu uksi, tulema — tule ema, pahase — paha ase jne.

Teorias üksikult sõnu analüüsidest võimegi väita sünkoobi tunduvat ilmumist. Kui aga asume sõnade hääldamisele lauses, saame mingi hoopis teise rütmi. Nagu juba märgitud, mõjub üsna palju kaasa ka tempo.

A. Vedro ütleb, et eesti keeles on kõrgendus (rõhk) alati esimesel silbil ning peab siis ka paremaks viisikäigus vastava kõrgenduse kasutamist. Tegelikult aga eesti keeles vägagi mitmesuguste varjundite andmisel sõna lõpp just tõuseb. Samuti ei pea alati paika ka J. Aaviku väide, et eesti keeles rõhuga silp on energiliselt-lühike, rõhuta silp aga voolav-pikk.

Ühes hiljuti ilmunud autorinimeta kirjutises üteldakse, et sõna ei pea painduma muusika reegli alla, vaid vastupidiselt. See oleks ka kõige kaugemale ulatuvam nõudmine. Teised küsimuse käsitlejad veel nii julgelt pole haaranud. Siiski satutakse mõnelgi puhul liialdamistele.

Võib väita päris kindlasti, et sõna jääb alati painduvaks muusika järgi, seni kui tekst ei kaota temale määratud mõtet. Muidugi vastastikuses sobitamises ei tohi minna jämeda vägivallani sõnade kulul, kuid kõnekeele dikteeriv olukord maksaks end muusikas kätte väga kurjasti. Peame asjadele vaatama küllalt targasti, et öieti näha, millele vastaval momendil jääb kaaluvam tähendus.

Kui väljendusslikkuse üldkasu nõuab, laulame üsna eksitamatult: iisamaa ilu hoieldes. Siin võiks juhtida tähelepanu ühele küllaltki arvestatavale asjaolule. Nimelt mõned vokaalid — i, u, ü — ei tekitu kunagi mõttelisi vigu. Need tähed nõrgas astmes kõla-

vad laiemini ja pehmemini, tugevama rõhutamise puhul aga tõmbuvad lõpust teravamaks. Järelikult ei saa siis kunagi eksida tähendustega: pilu — piilu, kuri — kuuri, küsi — küüsi.

A. Vedro on meil üks innukam omapära taotleja ning juurdleja muusikalistes küsimustes. Et ta aga skandeerimise suhtes asub selle ilmuvuse eitamisele rahvalaulukute juures, pole sugugi küllalt põhjendatud arvamus. A. Vedro peab siin õigemaks viisi painutamist teksti järgi. Paremini jätkame skansioonile kohti rahvamuusikas, nii oleme rikkamad ühe ilmuvuse võrra ega satu ka vägagi tõenäolise eksituse ohvriks.

Vokaalmuusika loomisel ärgu hakatagu igasuguste varjundite lähtepunktiks pidama kõnehääldamist. See viib meid mõnikord koguni mõttetustele. Helikunsti jaoks pole veel kujunenud vastavat kirjasti märkimiseks; see vaevalt kombineeritakse ka edaspidi. Milline kasu on siis sellest, kui ühe vähekesse aimatava kõnesünkoobi kujundamine noodistuses liialduseks, mis teisipidi palju rohkem veab lahku rääkimise rütmist. Kui näiteks sõnas „mina“ teine silp lauldakse kolmkord pikemini esimesest, siis oleme küll nihkunud üsna kaugele kõneväljendusest. Sünkoop trioolina mõjuks juba lähendavamalt.

Nagu näeme, mõned parandustahtmised võivad mõjuda hoopis vastupidiselt. Järelikult siis tehtagu juba ilmerikast muusikat ja antagu teksti „realistlikkusele“ kõrvalisem koht. Kui vaatleme lähemalt A. Vedro teooriat tema praktika valgustusel, siis näeme, et ta kirjutab ikkagi muusikat ega tee sünkoobist mingit valitsevat nähet. Nii antakse ühe ja sama sõnakuju juures mitmesuguseid rütme; ei põlata isegi skansiooni ega muid kõnekeelele vasturääkivaid kombinatsioone.

Eesti keel paiguti nõustub sünkoobiga, miks siis seda mitte kasutada rütmiesteetilisel aluspinnal. Ja kui läheb vahel hädasti vaja, eemaldume kõ-

St. Moniuszko oop. „Halka“ — stseen esimesest pildist.

nekeelestki, et saavutada muusikaliselt tähtsat efekti.

Millest on tingitud enamik vigu meie vokaaltoodangus?

Kõige rohkem vastuoksusi tekib vär-silauludes, kus ühele muusikalausele pannakse alla mitu salmi teksti, ilma et need omavahel kuidagi oleksid tasakaalustatud vältete ja rõhkude mõttes. Tekstilaul kannatab märksa vähem säärase vigasuste poolest. Üldiselt aga heliloojad pole küllalt tähelepanelikud kasutama üsna lihtsaidki viisi ja teksti kooskõlastamise võimalusi. Nii saaks vahel läbi vaikse kaalutlemisega, tegemata asjadest radikaalseid uuendusprobleeme. Mis puutub aga tõlgetesse, siis nende viletsus on sagedasti üsna ääretu — ainult lohakuse ja küündimatuse tõttu.

Tekstidele halva kuulsuse andmisel vist küll vägagi suured süüdlased on tõlgitsejad. Ühe sõna esitamine sama noodistuse juures võib sündida üsna mitmesugusel kujul. Jatkub

ainult vähesest, et teksti nihutada kas ilmekuse või nürimeelse vastuolu poole. Laulja saab rütmiliste peenvarjunditega teha imet. Eks ju ettekande juures maksa relatiivsus väga palju.

Puudutaksin veel üht küsimust, kus tekst peab muusikale tegema tingimata järgiandmisi. See on hääle kõlavuse probleem. Tuleb hoiduda kõrgetel toonidel säärase vokaalide andmisest, millised selles asendis ei helise küllaldaselt määral.

Vokaalmuusikas jääb ideaaliks olukord, kus tekstikäsitlus pakub lauljale mugavust ja kuulaja võiks nautida kahe kunsti kokkusobivust. Muusika peab lähenema teksti meeleolule, sõnade juures aga tehtagu järgiandmisi helikunsti ilmekuse ja sisu säilitamiseks.

Oma viimases sõnavõtus („Uus Eesti“ nr. 45) A. Vedro lausub: Esmajoones muusika kirjutamisel peab arvestama muusikat ennast. Muusikas ei anta üks-

Muusikamuredest tänapäeva raamides

1.

Muusika ülirohkus tänapäeval teeb rahutuks ja paneb mõtlema.

Statistika väidab, et keskmiselt 10% eurooplasist omab raadiovastuvõtte-aparaadi. See tähendab umbes 51 miljonit aparaati! Oletagem, et keskmiselt kuulab üht aparaati 3 inimest päevas, — saaksime 153.000.000 muusikaharrastajat. Kuid juure ei ole arvatud n.-n. „raadiojätanused“, registreerimatud muusikajänelised.

Helifilmi jälgijate kohta puudub kahjuks statistika, kuid meie ei eksi palju, kui liisame helifilmi arvel eelmisele arvule mõne miljoni. Siis arvestame lisaks veel „vanaaegsed“ muusikajälgimise võimalused — ooperi, kontserdid, kodused muusikaharrastused j. m. Kas ei näi tõenäolisena, et igapäev jälgib muusikalisi ettekandeid vähemalt 200.000.000 inimest? Kuid seda vaid Euroopas. Muud maailmajaod jätame esialgu kõrvale.

See on muusika ülirohkus ja see teeb rahutuks.

nes teksti silpides, vaid sõnadega väljendatud sügavamat hinge.“ See mõte peabki jääma määravaks, ning ta tõrjub ka tagasi nende arvamise, kes lootsid A. Vedro uusimast loomingust leida pöret muusika allutamiseks tekstile.

Asetades vokaaltoodangus esikohale muusikalise lause, tuleb teises järjekorras aga suure hoollkusega püüda teksti selgusele ja loomulikkusele. Selleks komponist viimase võimaluseni peab sobitama sõnu muusikaga ning esi- neja ülesandeks olgu omakordne silumine ja tasandamine väljendumisel. Mõlema poole koostegevusel saame lahti kummagi tõelistest ning arvatavatatest vi- gadest ja vastastikku süüdistamisest.

See on tehnika võidukäigu tulemus. Kuid kas inimvaimule kasuks või kahjuks?

Tulemusi selgitab tulevik. Ennustused on vaid oletused, ning kasu ja kahju mõis- ted relatiivsed.

Kuid arvestades oleviku tõsiasju, võid- dakse tõmmata konsekventse tuleviku jaoks.

Ja esimeseks tõsiasjaks on see, et se- nise arengutempo juures mehaanilise muusika jälgijate arv kümne aasta jook- sul vähemalt kahekordistub, — kui ei juhtu midagi ootamatut.

2.

Raadioaparaat ei ole odav riist. Hin- nad kõiguvad 100—700 krooni vahel (de- tektorid on küll odavamad, kuid kuna nende hulgas on „jätanused“ protsent suur, siis jätame nad arvestusest välja). Sel- lise kulu võimalikkus praeguse üldise ma- janduslikult kehva aja puhul vihjab sel- lele, et inimesed vajavad muusikat. Ainult teadete ja kõnede pärast ei mu- retsetaks aparaate, sest selleks teenisid ja teenivad ajalehed rahvast küllalt hästi.

Kahesaja miljoni inimese muusikavaja- dus — kas seda ollakse suuteline rahul- dama jäägitult, täielikult? Kas kutsemuusikud, loojad ja esitajad, on sellele mõtelnud?

Kuid meie teame tõsimuusikute veen- deid. Neile on muusika eelkõige kunst, kõrgehingeline looming. Autor loob selle järele, kuidas seda dikteerib tema siseelu, ja interpreteerija tõlgendab nii, kuidas on ta veene ja võimed.

Ja 200 miljonit inimest naudivad seda muusikat selle järele, kuidas seda diktee- rib nende siseelu ja arusaam!

Ka see on fakt.

Et laia massi, püsivama ja sügavama et- tevalmistuseta kuulajaskonna, siseelu ja arusaam on teiselaadiline kui aastaid kon- servatooriumides õppinud, aastaid oma

Foto Parikas.

St. Moniuszko oop. „Halka“ — stseen teisest pildist.

alasse süvenenud, tihti juba hinge põhilaa-
dilt erandlike kunstnike oma, see on ka
fakt.

Vastuolu võimalus kunstnike ja publiku
vahel, seda ei taheta tänapäeval veel tun-
nustada, sest esiteks on raadio ja muud
mehaanilised muusikariistad selleks veel
liiga noored, et nad suudaksid mõjutada
muusikaarengut silmapaistvalt, teiseks
püsib kunstnikkonna autoriteet veel tükk
aega endises oreoolis, tänu laiemale publiku
tagasihoidlikkusele väärtuste üle otsusta-
mises. Laiemal hulgal on praegu lihtsalt
häbi tunnustada, et ta ei mõista Beetho-
ven'it, et Mozart on ta hingelaadile vöö-
ras või Stravinski helid voolavad temast
peatamatult mööda.

Kuid raadiokuulaja on maksu maks-
ja. Ta tasub nii aparadi kui kuulamis-
loa eest oma teada rikkalikult. Ja see
põhjustab teda esitama nõudmisi. Tal
on õigus nõuda oma raha eest seda, mida
ta vajab.

Mida ta siis vajab?

Jätame see siin vastamata. Tarksõna

ütleb, et maitse üle ei vaielda, kuid te-
gelikult ei vaielda millegi muu üle nii
palju kui just maitse üle. Ja vaidlust ei
ole praegugi vaja.

Meie ei saagi nõuda tolelt 200 miljonilt,
et ta mõistaks ja tunneks kõike samuti
nagu kutsemuusikud. Ja lõpuks, mis on
tehtud selleks, et see nõue oleks õigusta-
tud? Kui palju on kantud hoolt, et rah-
vas oleks muusikaliselt kirjaoskaja?

Ajalehti lugema õpetame neid, sõdima
õpetame neid, — riietuma, käituma õpe-
tame. Kuid muusikat mõistma me ei õpe-
ta, see on meie arvates tarbetu.

3.

Jäämegi esialgu selle juure, et rahvast
muusikat mõistma õpetada on tarbetu.
Ütleme lihtsalt: ärgu kuulaku, kui ei taha!
Saadi varemalt, kui veel ei olnud raadiot
ega helifilmi, läbi nendeta, saadakse
nüüdki. Ja tänu taevale, kui pole seda
nõudlikku massi, — heliloojad saavad
tagasi oma vabaduse!

Tõsi! Heliloojad saavad tagasi oma va-
baduse, kuid muusikasõber ei lähe ega vii

oma aparraati kauplusse tagasi. Ta nõuab muusikat, muusikat, muusikat. Ja ringhääling katsetab muusikakavaga seni, kui on leidnud repertuaari, mis kaotab nuriua. Raksuv jazz rõomustab, kiunuv mustlaskapell hõõrub käsi ja kah-komponistid panevad raha tasku.

Praegu ei ole see veel nii, sest ringhäälingud arvavad, et nende käes on initsiaatiiv, et nemad võivad reguleerida tarvita-jaskonna maitset. Kui aga ringhäälingud näeksid kodudesse, kus hüürgavad aparraadid, siis nad teaksid, et reguleerijaiks on skaalanupud. Ilma vaevata, ilma vihata, „sine ira et studio“ asendab skaalanupp Beethoven'i IX-da Jimm Bottom'i „Neegri Foxiga“ või Imre Primasi „Armuvalu čardašiga“.

Vihata ja vaevata toimub see praegu, sest ikkagi leidub igal kellaajal saatjaid, millised läkitavad jazz'i ja mustlasmuusi- kat. Kuid kui üks „vanamoodne“ ja aus saatja tahab veel kaua püsida oma Beet- hoven'ite ja Mozart'ite juures, siis para- tamatult tal tuleb arvestada raadiokuula- jate streiki.

Pole vaja olla ennustaja, pole vaja eri- list mõttelendu, et selles olla veendunud. Mindagu vaid päris tavalistesse kodudesse sellal, kui sääl „mängitakse raadiot“ ja veendutagu ise maitstes ja arusaamistes.

Loomulikult, see ei ole kõikjal nii. On vanu kultuurmaid, kus arusaam muusi- kast juurdub põlvest põlve. Kõige enam aga juurdub põlvest põlve uhkus ja austus omamuusika ja selle suuruste vastu.

Meil ei ole vanu kultuuritraditsioone, kuid austust oma heliloojate vastu ei ole meil üldse! Ja selle pisku, mis ääri-veeri mööda kümnete aastate vältel hakkab tõusma, selle autoriteedi-natukese tõmbame maha paari julge, sensatsioonihimust tingitud lausega.

4.

Traditsioone ei looda kunstlikult. Kõik sellised katsed on alati äpardunud. Kõige mõistlikum on katseist üldse loobuda.

Jääb loota vaid teadlikkusele.

On vaja kasvatada teadlikkust muusika kuulamisel. Siin lubagu meie ringhää-

ling endale väikene etteheide. Selgitused tõsimuusikaliste ettekannete eel ja järel ähvardavad jääda lühidaks. Millest on see tingitud, kas tähelepanematusesest või jõu- dude puudusest, seda ei tea. Pigemini küll oletame viimast. Mõõnakem, et meil on suur puudus muusikategelasist. Heliloojaid meil leidub, samuti ettekand- jaid, puudus aga on refereerijaist, organi- seerijaist, muusikakirjanikest ja -kõnele- jaist.

Kas me siin ei peaks pöörduma konser- vatooriumi poole? Teame, et sellest asu- tisest väljub meil igal aastal mõniküm- mend enam-vähem tublisti ettevalmistatud kutsemuusikut. Kas nad kõik on saanud leiba loovmuusikuina? Minge ja kõnetlege konservatooriumist väljunuid aasta pärast! Kuulete pettumusist, alaväärsuse tundest, näete viletsust ja isegi pisaraid.

Mis tuleks siis välja, kui ülikool valmis- taks ette vaid sääduseloosjaid ja mitte säädusetõlgendajaid? Ja me ei suuda toita ka kõiki muusika- loosjaid. Samuti, nagu meil leidub leiba säädusetõlgendajale, samuti leidub meil leiba muusikatõlgendajale.

Kuidas probleemi lahendada, kas luua konservatooriumi midagi muusikatead- dusliku seminari taolist, või mi- dagi muud, see jääks konservatooriumi la- hendada.

Möönan, et küsimus on uus ja tõusnud üles alles viimaste aastate jooksul. tingituna muusikakuulamise kiire arengu tõttu. Konservatooriumile ei saada teha etteheiteid, et ta ei ole rutanud n.-ü. ajast ette. Eksperimenteerimine ei saa kuu- luda tema-taolise õppeasutise programmi. Eeltoodu aga olgu märgitud vaid tähele- panu-juhtimisena, mis võiks pretenteerida kaalumisele võtmisele.

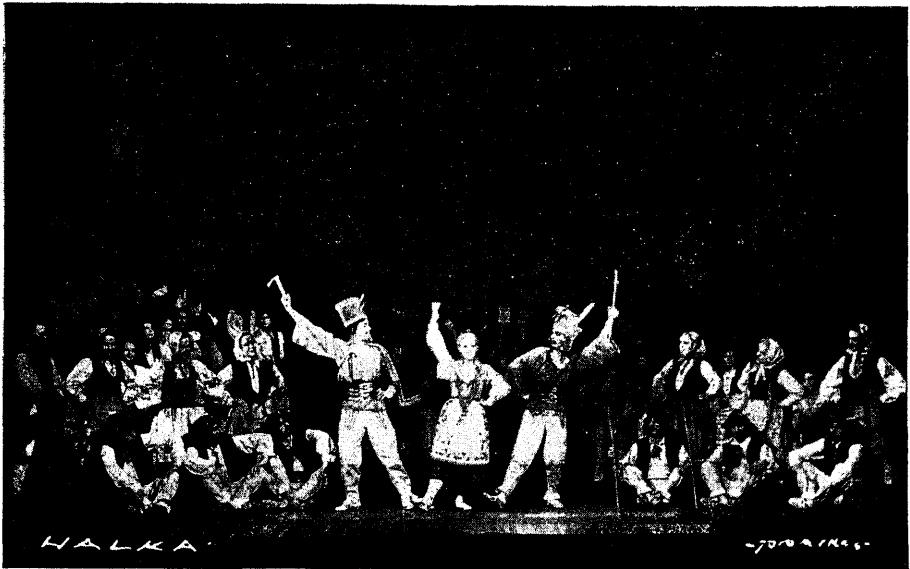
5.

Miljoneid muusikajälgijaid kah-komp- onistide hoole jätta ei tohita. Kunst ei ole laada-ajaviide. Kunstil peab olema tar- beline siht.

Iga päevaga tõuseb inimese hingeelu hindamise tähtsus. Mõnigi nähe, mõnigi pahe, mõnigi arusaamatus laheneb täna- päeval psühhoanalüüsi varal.

Foto Parikas.

St. Moniuszko oop. „Halka“ — stseen kolmandast vaatusest.

Kunst, see on leib hingele. Kui me tunnustame hingeelu arvamatu tähtsust inimelus, siis ei saa me toita hinge hagnaga ja saepuruga. See ongi põhjus, miks peame kah-komponistid aegsasti reast lööma välja.

Mida teha? Keelata neil tegutsemine?

Maitse üle ei vaielda, — parem maitse peab end julgelt ja hoogsalt suruma pääle, halva maitse tallama maha.

Kuid mahasurumine peab toimuma nii, et tarvitaja, kunstipublik ei jää nälga ega saa haiget.

See on suur kunst, see vajab oskust, ettevaatlikkust, andekust. Kuid enne vajatakse laiemate hulkade hingeelu tundmist. Ja selles on esimeseks põhitõeks: autoriteet käib mõistmise eel.

Kõigepäält tuleb kasvatada hulkades lugupidamist väärtkunsti ja selle tootjate vastu, alles siis tuleb alata selle autoriteedi teadliikkuse alusele viimisega.

Möönakem, et see on just ristipidine tavale! Sagedasti püütakse kiskuda vai-

mutegelase autoriteeti maha senikaua, kuni kord mõistus hakkab protesteerima ja nõuab tõe jalulesäädmist.

Kui nüüd tõstetakse keegi vaimutegelane ja tema töö aupaistesse, hiljem aga ei suudeta teda selles hoida, siis on ta õnnetus suur. Rahval kaob usk nii tegelaste kui tõstjate vastu.

Vaimutegelase suuruse alalhoid ei olene aga alati tema andekusest ja õilsusest. On vaja konkreetseid tõestusi.

Helilooja, kes on loonud paar õnnestunud koorilaulu, ei tohi veel pretendeerida kuigi paljule. On vaja kapitaalsemat avaldust. On vaja oopereid, sümfoonilaid, kantaate, oratooriume.

Ja siin möönakem, et meie muusika on arenenud ühte külge pidi. Lauljate Liit ja tema laulupeod on suutnud rakendada heliloojad koorilaulu-loomingule. See toodang on viljakas ja võib võistelda välismaa loominguga. Kultuurkapital on asunud viljeldama soolohelindeid, neist kõige enam soololaule, vähem instrumentaalsooloid.

R. Kursk

Meie lauljaist, lauluõpetajaist ja neisse puutuvast

Oleme laulurahvas, nagu räägitakse. Ja ega see võigi teisiti olla; rahvas, kellel ilusakõlaline keel, sel ka ilusad hääled! See on juba tingitud puht kõnetehnilisest küljest. Rahvaste keeled, millel sees vähe vokaale, ei lase ka lauljaid soodsalt areneda. Nii siis võime sellele olla uhked, et meil on kõlav keel! Aga kas me seda ka laulus täielikult oskame kasutada? Kui tohin ütelda, leidub meil vähe lauljaid, kel selge diktsioon ja mis peaaasi — õige hääldamine.

Tahaksin peatuda mitmesuguste nähete ja tehniliste vigade juures, mida vahest õieti palju polegi, aga siiski osutub väga oluliseks, kuna suurem osa lauljaid ja laulpedagooge ei ole sellele seni pööranud väärilist tähelepanu.

Nende vigade all mõtlen: sõnades vokaalide moonutamist, ülearuste vahehäälikute juurelisamist, kõlatutel konsonantidel laulmist, hääletõukeid, portamentot jne.

Sellest saadakse ju kergesti aru, kui mõni kõrgel noodil vokaali sõnas nii ära moonutab, et säärast sõna küll ühestki leksikonist ei leia. Sellele võib juba iga võhik tähelepanu juhtida — lihtsalt küsib, et mis

sa sääli laulad? Aga kui lauldakse konsonantidel, mis otse õgib ära kogu laulu kantileeni, laulvuse — seda enam nii kergesti igauks ei märka, kuigi saab aru, et hääli ei „kanna“. Nimetame näitena -h-tähe mitmusse panemist: „ma lähhen“... jne.

Veaks tuleb lugeda ka seda, kui laulja iga noodi agust (mitte nooti) rõhutab, häälelise tõuke annab, mis eriti operetist võib külge hakata. Neist vigadest hoidumisele juhivad lauluõpetajad tähelepanu siiski veel keskmiselt. Hoopis täbaram lugu on aga ülearuste vokaalide (vahehäälikute) juurelisamisega. See on veidram ja õige sagedasti ettetulev viga.

Asi seisab selles, et lauldakse näiteks: „One hea mul...“ „möödunud paleju päivi...“ („Boheem“); „Ma ootane sind, mul valutab süda („Halka“) või jälle: „nüüd lahkune ma!...“ (Lõbus talupoeg“). On üks tore lause, mida tarvitas keegi väga tuntud laulja: „Poiside vahvade laulside!“ Peagu eranditult on see lisandus ikka e-täht. Esineb ta igalpool: sõna lõpus, sõna keskel, sõnade vahel, sellega ühtlasi järgneva sõna algulgi. Ja leidub neidki —

Kes aga kannab hoolt kapitaalsema heliloomingu eest?

Oopereid saadakse meil lavastada vähe. Nende honorar ei tasu loomingu ajakulu. Heliloojad kurdavad, et ei ole mõtet end rakendada pikemaks ajaks sümfoonia loomisele, kui seda kantakse ette kord kümne aasta järele naeruväärse tasuga.

Aga kas võidakse nimetada maailmakuulsat heliloojat, kes on annud vaid koori- ja soololaule? Alatagu Beet-hooven'iga ja lõpetatagu vennasrahva Si-belius'ega — kõik nad on saanud tuntuks ja armastatuks suuremate muusikaliste vormide varal.

Kuid nagu üteldud — meil ei ole võimalusi suuremate helindite tekkimiseks. Meil puudub isegi ajakohane, nõudeile vastav sümfooniaorkester. „Estonia“ orkester peab tegema ooperit, operetti, süm-

fooniakontserte. Kui te jälgite nende muusikute töökoormat, siis peate tunnistama, et need mehed on sangarid! Ja kas keegi julgeks nõuda vaimu-nõtkust, tehnilist briljantsust, süvenenud ja hoolsat tõlgendust sümfooniakontserdil mehelt, kes on ennem neli-viis tundi järgimööda uhtunud operetirütmis?! Kes peagu söömata ja puhkamata jookseb ühest majaotsast teise, et ühel poodiumil seda salata, mis ta teisel poodiumil on pidanud rikkalikult jagama?!

Kuid lahendus peab tulema. Meil on vaja sümfooniaorkestrit, milline saaks esineda sagedamini, saaks harjutada vajaliselt, saaks olla nõtked ja värsked.

„Estonialt“ me sellist orkestrit ei looda. Sel asutisel on kindlad piirid, millest majanduslikud olud ei luba astuda üle.

Järgneb.

St Moniuszko oop. „Halka“ — stseen viimastest vaatusest.

harva küll — kes alustavad iga fraasi -e-ga. Nii laulab suur osa lauluõpetajaid, ja kas peab õpilane teisiti tegema, või peab ta ise sellele tulema?!

Üks sagedasem patustamine sünnib ka portamentoga. Väga vähe on neid, kes selle küsimuse kallal viitsivad ajusid liigutada. Portamento on kaunistusvõte, seega juba maitseküsimus ja vaieldav. On selge, et ilma selleta ei saa läbi. Ta annab meloodiale (ainult!), õrnust, soojust, aga võib oskamatult ja liialdatult käsitades muuta pala mustlasromanssiks. Eriti andestamatu on see klassikute loomingu. Nagu ütlesin, võib see sündida just meloodias, patustavad sellega vahel ka meloodia instrumentide käsitajad, näit. viulimängijad (instrumentaalmuusikas nimetame seda glissandoks). Üldse ohtramal kujul võib glissandot tarvitada ainult operetis, aga kahjaks tehakse meil seda ka operis.

Need operetlikud vead tulevad operis ette osalt ka selle tõttu, et meil mõlemas sagedasti peavad esinema ühed-samad solistid, eriti veel nooremad jõud, kes iga-sugustele „nõksudele“ on palju vastuvõtlikumad. Ei saa salata, et seda „õpitakse“ juure ka filmistaaridelt kui „eeskujudelt“.

Tahaksin veel kangesti ütelda seda, et noorte lavajõudude kohta ei peeta tarvilist

kontrolli. Kes juba on teatris, see nagu ei vaja — vist? — enam järelvalvet! Tuleks võimaldada noortele solistidele edasi-õppimine väljaspool teatritööd. Kiitvalt võib teatri kohta aga ütelda seda, et säält õnneks hakkab kaduma ühes „viimaste veteraanidega“ ka venekõlaline eestikeele laulmine. Diktsiooniküsimuse parandamiseks on aga ainult konservatooriumis jõutud niikaugele, et seda õpetab nüüd vastav asjatundja — eks see mõju ehk tulevikus ka meie operile.

Kui arvustus pole neid vigu küllalt niimetanud, siis arvan osalt seepärast, et ei taheta nendele küsimustele anda palju ruumi ja neid avalikkuse ees järjest puudutada. Kui operinäitleja saaks säärase „põhjaliku“ arvustuse, siis esietenduse „tualettide publik“ arvaks kohe, et see laulja tuleks matta maha ja hauaküngas teha tasaseks. Aga ei! — need vead on kergesti kõrvaldatavad — ainult tähelepanu detailidele! Meie aeg nõuab seda — me ei ela ka, näiteks, enam trubaduuride improvisatsioonijärgus!

Tahan nüüd peatuda selle juures, mida õieti õpitakse, võetakse läbi meie paljudes „eralaulustuudiotēs“.

Siin üks õpetab ainult „itaaliat“, teine „venemaad“, kolmas on küll patrioot, aga

ei tea, milles see õieti seisab. Eesti repertuaari kohta on mõnedel mõistet puudulikud; ei ole see veel eesti muusika, kui lauldakse ainult rahvalaule! Pooldan väga, ja peaks olema iga laulja uhkuseks, kui ta oskab ilusamat sellest repertuaarist, kuid need olgu hääd ümbertöötused. Meil neid leidub. Kuid siin seisabki viga, et lauldakse puudulikke säädeldisi, peagu paljast viisi, äraiganenud ja isegi labaselt säetud rahvaviise. Ja kuhu jäävad meie soololaulud praegustelt autoritelt. Kuulen alatasa ütlemisi, et see ei sobi ja too ei sobi, ei olevat illdse „laudavaid“ asju. Vastaksin sellele: meie lauluõpetajad on enamikus muulased, kas siis vere või vaimu poolest! Nad pole neid laule proovinudki, veel vähem läbi töötanud! Võetakse ainult siis kavasse, kui tuleb mõnd autorit „arvestada“, või kusagile aktuse „täiteks“.

Meil on häid soololaule kõigile hääleliikidele, kuigi vähem mezzo-sopranile ja bassile, aga siin saab esialgu üle transponeerimisega. Viimasel ajal püütakse vabandada ka autoritasuga, kuid seda tuleb maksta kõigelt uuemalt materjalilt. Aga lauljad harva ise peavad seda tasuma, sest raadio ja igasugused seltsid vastutavad ju oma solistide programmi eest. Tean ka juhtumeid, kus meie heliloojad solisti enda kontserdi on vabastanud tasust. Nii ei tohi siin vabandada, kuid ei tohiks ka säärast vastutulekut nõudagi autoreilt.

Tuleksin veel tagasi harjutusviiside juure tundides. Mõni laseb tampida tüütuseni vokaliise õpilastel, kes võivad juba ometi palju enam. Kui ühelt lauluõpetajalt küsisin, milleks ta paneb paremaidki õpilasi laulma ainult väärtusetu laulukesi ja harjutusi „Vaccaist“ (mis algajate jaokski tühine „Panofka“ kõrval), sain vastuseks: „Ei ole aega pikemate ja raskemate asjade läbivõtmiseks, seda võib teha ainult konservatoorium.“ Ja õpetajad kiruvad, et õpilased ei püsi.

Mõnel õpetajal on aga see maania, et tahab anda liigagi — teeb kohe „meistriks“: võetakse läbi algaja esimese häälesäade tunni järgi kohe kõige keerulisemad koloratuur-aariid „Puritanist“ või „Semiramisest“, et vaadake, nii töötatakse meil! Sääljures tunakse appi veel igasugused „marchesid“ ja tehakse noot nii „ilusaks“ nagu laste jõulupuu. Lauluõpilane tuleb siis mõne saatja juure ja on imestunud, et teda ei saa täpselt jälgida. Kui aga küsid — kuidas õpetaja seda soovinud, üteldakse, et „kusagile“ võiks panna vahele mõni akord, või lihtsalt — tehke sääl ja sääl „midagi“.

Üldse tahan märkida seda, et laulusaadet ei peeta nii väga kõneväärt asjakski,

ja ütlen ka: seda sageli ei oskagi nõuda — õpetajad ega lauljad! Tunnen vaid üht lauljat meil, kes puhkes nutma, kui saatja oma osa „maha“ mängis. Selle ees müts maha! Tavaliselt peab meil saatja näitama tempod, õpetama lugema mõõtu, parandama tõlget, ja märkima isegi hingamised(!), rääkimata pala fraseerimisest ning tõlgitsemisest. Teksti tõlgetega on sageli nii, et väänavad ära kas või keele, aga seda ei märka, et muusika- ja sõnarõhk peavad langema ühte. Mis puutub veel ilusasse ning korralikku tõlkesse, siis selle hankimiseks palju ei hoolita.

Museumis meil ringhäälingus lubatakse eestlasil laulda ainult oma keeles, kuid mõnel juhul ka ainult itaalia keeles. Nähtavasti on sääl teiste keelte suhtes, mida siin tuntakse rohkem, jõutud veendumusele lauljate „võimetes“ (vahest esinevad ka patriootilised põhjused)! Kuid selle itaalia keelega on lood kurvemad kui tarvis; võib juhtuda isegi nii, et Itaalias kuulatakse, aga Hispaanias „saadakse aru“. Selleks väike lugu:

Saatsin ühel esinemisel meie populaarset nooremalt lauljat. Kandis kavas ette ka Leoncavallo „Mattinatat“ itaalia keeles, kuid sõnad puha sassis ja hääldamine „vaba“. Pärast küsinud keegi välismaalane-laulja, et mis keeles see oli. Ei Julietud muud ütelda, kui — „hispaania keeles“! Jäi küll kohe uskuma, ainult imestas: „Miks just hispaania — originaalkeel on ju küllalt ilus!“

Ühest hirmsast pahest peab veel rääkima, nimelt kirjutatud nootidest. See on nagu tõi, et peab noote maha kirjutama, mida trükituna küllalt olemas — saatjatele nuhtluseks! Laulu õpivad meil ikkagi palju jõukamad isikud, kui näiteks, instrumentalistid, kellede õppeaegki on pikem, kulukam; viimaste juures aga seda nähet ei tule ette — pole säärast harjumust. See annaks väljamängimisel ka kohe tunda, kuid klaverisaatjate nahal võib ju seda „lõbu“ lubada!... Nootide mahakirjutamine on esiteks heliloojate (vähemalt meie autorite suhtes siis!) ekspluateerimine ja selle järgi tuleks samuti sääda valve, nagu tehakse autoritasuga. Tihti võtab ümberkirjutaja, (kui laulja seda just ise ei tee) tasu, mis vastab peagu noodihinnale — nii siis päälegi mõttetud. Seda võib lubada vahest ainult sel juhul, kui on vaja transponeeritud laulu.

Lõpuks jääb mul ütelda oma „prokuröri kõne“ kohta seda, et pole maksvad kõik vead ja puudused ühe õpetaja ega ka laulja kohta — leidub ka neidki, kellest ei saa rääkida midagi niisugust. Kee-

H. Lindjärv

Marsi mängimisest puhkpillikooriga

Järg.

Teiseks tähtsamaks kõrvalviisiks on kaunistatud (illustreeritud) saatemotiivid enamasti klarnetitel ja flöötidel. Need on mõeldud peamiselt rütmi elustamiseks ja marsi üldmulje mitmekesistamiseks kõrgema registriga ning tehniliselt kiiremate pillide poolt. Selliste motiivide ja käikude mängimisel tuleb erilist tähelepanu osutada kergele stakaatole ja eeltaktide ning eellõökide võimalikult lähedale viimisele järgnevale päänoodile. Juhul kui aga kõnealolev saatemäng koosneb puupillidele antud tehnilistest arpedžo- või skaala-käikudest, sõnaga — üles ja alla liikuvaist passaažidest, ena-

masti marside viimases osas, mis tavaliselt on marsi jõulisuse ja kõigi mõjuvate omaduste haripunkti, on pea ainukeseks tähtsamaks nõudeks, et sääraseid passaaže rõhutatakse fraaside, eriti aga süngoobiliste fraaside algul. Pääle selle nõuavad sääraseid passaažid tõusul *cresc.* ja langusel *dim.*, milline nõue aga käigul mängides, eriti väikese pillikoori juures, vaevalt alati täitmist leiab, kuna sääl üldiselt tuleb kogu aeg mängida „f“. Koha pääl ja siseruumis mängides tuleb aga seda nõuet kindlasti meeles pidada, kuna sellega saavutatakse suuremaid efekte ja painduvust dünaamikas.

Näide 9.: R. Herzer'i m. „Elagu Heidecksburg!“ trio I osa.
Kirjutatud (I klarnet in B):

8-va.

jne.

Mängida:

8-va.

jne.

Näide 10.: Ploomi m. „Kodumaa kaitsjad“ lõpuosa.
Kirjutatud (I klarn. B.):

8-va.

gi endine konservatooriumi õpetaja — kui temalt möödaminnes küsisin, et kas kõik endised kasvandikud õpivad edasi — tähendas sapiselt: „Mis sa neile ülejooksikutele õpetad, kui juba laulma hakkab, leiab teise olevat parema!“ Siin saan ma õpetaja seisukohast aru, aga õpilase seis-

kohalt küll mitte. Olen näinud, ja peaks ka arusaajale olema selge, et ühelt õpetajalt saab üht, teiselt teist, kuna kõike hääd koos ei anna keegi. Sellepärast olen juba ammugi jõudnud veendumusele, et lauljad otsigu juhatast mitmekülgselt — kuid süstemaatiliselt.

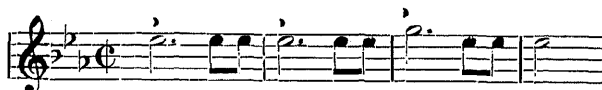
Mängida:
8-va.

Kolmandaks tähtsamaks kõrvalviisiks marsi juures on igasugused signaal-motiivid, enamasti trompetitel (vahel ka tromboonidel). Siinjuures peab kohe nimetama, et signaal on suurimal määral ülekeeva jõu väljendajaks, eriti siis, kui signaale mängivad niisugused särava ja jõulise kõlavärviga pillid, nagu trompetid ja tromboonid (iseäranis fanfaarid, mille jaoks aga on harilikult kirjutatud eraldi osad, kuna fanfaarid pole kromaatilised pillid ja mängivad ainult ühes helitõus). Et eelnimetatud mõju täiel määral avaldada, selleks peavad sig-

naal-motiive mängivad pillid meeles pidama jällegi vana tõde — mängida ideaalselt staakaato! Kuid siinjuures esineb pikemate ja punkteerimisel pikendatud nootide suhtes erandiline nõue, et neid noote tuleb just kinni pidada, et pääseks mõjule trompeti majesteetlik ja võimas kõlavärv. Punkteerimisega lühendatud noodid ja celtaktid tuleb aga siingi mängida lühidalt ja eellöökidena järgneva noodi sisse. Niisuguse mänguviisi kohta üteldakse pilllikult, et trompetid mängivad signaale nii, et noodid lendavad nagu tulesädemed.

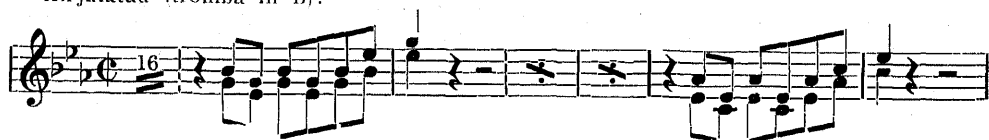
Näide 11.: C. Teike marsi „Vanad sõbrad“ I osa kordamisel. Kirjutatud (tromba in B):

Mängida:

Näide 12.: C. Topman'i „Marsi nr. 1“ trio I osa. Kirjutatud (tromba in B):

Mängida:

Nagu juba varem üteldud, esinevad kirjeldatud tähtsamad ja tüüpilisemad osad marssides väga mitmesugusel kujul ja asetusel, sellepärast tuleb igal pillikoori juhil enne marsi läbitöötamisele asumist igat marsi isiklikult analüüsida ja selgusele jõuda, milliseist iseloomulikest osadest ja kuidas on nad loodud, ning kuidas neid osi siis peaks mängima. Seejuures ei tule unustada, et päale ülalkirjeldatud üldiste võtete ja nõuete esineb veel palju muid, mis alati ei vastagi just täpselt kirjeldatuile, kuid mille tõlgitsemist võib kirjeldatutega võrreldes siiski õieti tabada.

Mõningate erakordsete juhtude kohta olgu siin ka veel paar näidet.

Sageli esinevad marssides kolmik-noodid ehk n-n. trioolid, mille mänguviisi kohta oleks ütelda niipalju, et neid tuleb mängida ühtlaselt stakaato, kusjuures rütmilise kindluse säilitamiseks tuleb rõhutada triooli esimest nooti. Üleminekul codale, kus mõne marsi juures toimub ka *cresc.* ja *rit.*, millega valmistatakse marsi vägevamaks lõpuks, tuleb sääl esinevad trioolid mängida juba igat nooti üksikult rõhutades (näit. trioolid H. Blankenburgi marsi „Gladiatorite jumalagajätt“ vahemängus enne *grandioso-lõppu*).

Seotud noote (*legaato*) mängides tuleb iga seotud rühma viimane noot mängida lühendatult, kuna aga esimest on soovivat, eriti fraasi algul, rõhutada.

Näide 12:

Kirjutatud:

Mängida:

Mis puutub „*sffz*“ (kirjut. ka „*ffz*“), siis dis, tuleb eranditult mängida äärmiselt staaärased noodid, olgu üksikult või akorakaato.

Näide 13: marsi lõppakordid.

Kirjutatud:

Mängida:

Väike trumm peaks käigul mängides, eriti väikeses kooris, võimalikult vähe tarvitama tremolot ja selle asemel mängima rütmi kindlustamiseks kooskõlas vastuhäälega. Väikeses trummi tehnilist omapära võib seejuures siiski kasutada.

Suure trummi plaate (taldrekuid) ei tohi mängida liiga tugevasti, kuna nende eriline kõlavärv sellega võib muutuda liiga pleki-seks ja kajab üle kogu koori mängu. Plaadid, neile omase kõlavärvitõttu kostavad ka väikseimagi mängu juures alati vajalisel määral välja. Kõrvale on sobivam, et suur trumm kostaks isegi tugevamini, kuna plaadid ainult oleks selleks abinõuks, mis suure truumi tumedale ja kuivale kõlale lisaks mahlakust. Käigul mängitakse plaate lüües neid üksteise vastu ült alla riivates, kusjuures plaadid kallutatakse vahelduvalt nii, et allapoole liikuv plaat asub alati pääl. Seejuures tavaliselt on vasaku jala sammu puhul parempoolne plaat pääl ja vastupidi. Plaat ei tule lüüa mitte suurte liigutustega, mille tagajärjel nad võiksid liiga tugevasti üksteise vastu põrgata.

Ülalkirjeldatud põhimõtete kohaselt fra-seeritud mars omab kerge ja hoogsa rütmi ning mõjub jõuliselt ja elurõõmsalt, mis ongi marsi päämiseks nõudeks, et koondada marsi järele sammuvat kolonni ühise takti ja sammu alla ning ergutada ja kaasa tõmata ka kõrvalseisjaid päältvaatajaid.

Mõni võiks nüüd küsida, et mispärast pole siis kõike seda juba noodis märgitud? See oleks täiesti asjata, kuna esiteks meie praegune noodikirjeldus tehniliselt ei võimaldagi täpse tõlgitsemisviisi üleskirjutamist ja teiseks, kui seda tehaksegi eelkirjeldatud näidete kujul, siis muutuks kogu noot väga kirjuks ja äärmiselt raskelloetavaks. Lõpuks pole selle järele tarvidustki, kui marsi üldise tõlgitsemisviisiga ollakse juba tuttav; noodist saadakse selleks vaid vajalised andmed, n-ü. toormaterjal.

Olgu ühtlasi lisatud juure, et see, mis siin kirjeldatud marsside kohta, ei ole samaväärselt maksev teiste muusikapalade kohta, mille iseloom, sisu ja otstarb on hoopis teisugused ja nõuavad sellele vastavat tõlgitsemisviisi.

Mis puutub marsi mängu päale eelkirjeldatud tehnilise ja sisulise tõlgitsemise, siis ei saa jätta nimetamata ka seda pilti, milline pillikoori välisest esinemisest jääb vaatelejaile rahvahulkadele. Väline mulje mõjutab väga suurel määral üldmuljet. Organiseerimatult, distsiplineerimatult ja lohakalt esinev pillikoor võib ka sisuliselt parimagi mängu juures jääda ilma rahva poolehoiust, lugupidavast suhtumisest ja hinnangust.

Õiendus: näite nr. 4. teise rea kolmandas taktis peab re² asemel olema si-bemoll¹.
Järgneb.

Vestlus R. Pätsiga

RIHO PÄTS

oma kodus töölaua juures.

Raua tänava suures koolimajas, õhtu-poolikul, ühe meie nooremajalve muusika-mehe korteri ees, vajutan kellanupule. Teenija avab ukse. Varsti palub helilooja Riho Päts mind oma kabinetti. Kui küsin, kas vestluseks olen sattunud siia mittesobival ajal, arvab ta siiski selleks veidi aega leiduvat, kui aga oleks midagi jutustada.

Näen, kõik on nii mugavasti, maitsekalt ja moodsasti sisustatud, ühesõnaga — siin armastatakse kaunist kodu.

Parajasti olnud käsil mingi töö, nagu kuulen, ning varsti siirdub me jutt järgmisele teemale:

„Tegelete vist suurema osa päevast pedagoogilisel alal?“

„Jah, suurema osa. Ja pean ütleva — see töö huvitab mind, ning teen seda inuga. Meil on see kuidagi sööti jäetud, kuid see on siiski ala, kus veel palju teha.“

„Kas on oodata teilt varsti jälle midagi õpikute alalt?“

„Praegu koostangi uusi lemmiklaulmike vihke. Senised neli kogu on hädad vastuvõttu leidnud ja nüüd tahetakse nende seeriale veel lisa. Varsti peavad ilmuma V ja VI vihik — tähtpäev hiilib lähemale — peab kõvasti töötama. Kui need kaest ära saan, arvan — olen meie noorsoole põhjapanevama literatuuri kätte andnud, ühes arvatud ka klaverimänguõpetuse kogud, ja üks näeme, mida edaspidi vaja.“

„Kas sellekohasest materjalist on seni tuntud suurt puudust?“

„Meil lastekohast repertuaari on vähe. Need mis nüüd koostasid, olid helilooja-

teit otse selleks tellitud. Ka tekstid. Ja uued vihud tahavad samuti sobivaid palasid pakkuda, mis oleks kindlate põhimõtetega koostatud. See literatuur peab sisaldama laule, mida õpilane luulena koolis emakeele tunnis käsitab.“

„Kuidas on laulmise õpetuse töövihkudega, mis teil hiljuti ilmusid?“

„Need on täiesti uued sel alal ja nende järgi oli koolis tarvidus; see aitab väga palju õpetaja tööd kergendada, ning õpilane on praktilisemalt asja juures.“

„Ja kuidas te oma „Klaverimänguõpetuse“ levikuga rahul olete?“

„Nende levik rahuldab mind väga. Algul tuli küll suure skepsisega selle juure asuda, nüüd on aga kõik neli väljaannete kogu lühikese ajaga hästi läinud. Suuremaks töötasuks on mulle see, et need kõigi poolt väga häasoovlikult on vastu võetud. Need puudusid meil seni, ja noorsool tuli läbi ajada vööraparastega.“

„Kuidas meie heliloojad selle koostamistöösse suhtusid?“

„Noh, isegi prof. A. Kapp kirjutas selleks klaverioopuse, mis tal oli üldse esimene sellesarnane, kuigi väike rahvalaul variatsioonidega, IV vihu jaoks“. (Oma poolt lisaksin, et tal esimene tähtsam töö, seni ainuke, on aga klaverietüüd, juba pianistidele. R. K.) „Muuseas peam veel ütleva, et näiteks N.-Venemaal praegu, tahaksin ütelda just sümfonistid, palju pühendavad noorsoo loomingule. Kes sääl varemalt oli „suur mees“, see ujus ainult „suurtes vetes“, kuid nüüd on lugu sellepolest pöördunud.“

„Muuseas, kas olete tutvunud ka meie naabermaade pedagoogika aladega?“

„Olen varemalt viibinud mitmes riigis ja tutvunud sääsete muusikaõppeasutistega ja üldse muusikaeluga, ning viimati olin N. Venes.”

„Kuidas sääl õppetöö on korraldatud?“ — katkestan huvitatult kõne.

„Üldjoontes rääkides on sääl vabaasutised ehk kultuurmajad, kus tegeleb terve õpetajate kaader muusikaga, kujutava kunstiga jne. jne. Neid asutisi on hiigla palju, ka vabrikute juure asutatud ja neis leidub kinosaaleti. Neisse majadesse saadetakse õpilasi veel pääle igapäevast koolitööd. Kui aga leitakse erilisi talente, saadetakse need juba tsentraalasutistesse, kust alles pääsevad konservatooriumi. Nii on, läbi mitme filtri käies, konservatooriumis tegemist vaid andekatega. Kuulsin sääl tookord õpilasi, kelledest kolm eriti meele jäid kui varaküpsenud talendid: 8-aastane plikakene pianistina-heliloojana, siis umbes samavanune poiss, kes imestamapanevalt käsitas čellot, ja veel 9-a. tüdruk, jällegi hää klaverivirtuosina.”

Juteldes veel mõnda sel teemal, ma lõpuks „viskan pommi“, millele paljud muusikamehed pole tahtnud mulle seni otsekoheselt vastata:

„Kas tahaksite ütelda oma arvamist meie kutseõpilastele sääduse kohta?”

„On ju tõsi, et diplom ei tee veel igal juhul mehest meest, kuid pean ka ütleva, et kutsekorraldust normeerivaid aluseid on tingimata tarvis, noorsoole vastavate huvide väljaarendamiseks asjatundlikul juhatusel.“

Olen kuulnud raadios Riho Pätsi praktilisi muusika õppetunde ja sellepärast vean jutulõnga sinna.

„Kuidas tuli teil mõte, korraldada raadios prakt. muusika õppetunde?”

„Olen varemalt ringhäälingus mitmel puhul esinenud — sääl siis tuli Feliks Mooriga kõneledes see plaan nii jutu jatkuks. Sügisel haarasid nad sellest kinni — on nii kaunis uudne.“

„Mida tahetakse sellega saavutada?”

„Asjaarmastajale anda kuidagi reaalselt mitte just teadmisi, vaid oskusi, mida näiteks koorilauljadki vähe omavad. Nendes tundides areneks praktiline töö — ja rõhutaksin just oskusi. Algul oli vaja muidugi harjumust raadioloengute jaoks, väga etteplaanitsetult talitada, et näha võimalikke eksimusi kuulajates jne.“

„Olete kuulnud tagajärgedest?”

„Erilist rõõmu teeb, et on olnud palju juhuseid näha selle töö tulemusi ja olen üllatunud — ei lootnud seda edukat arenemist.“

„Kes on teie auditooriumi enamus?”

„Olen teada saanud, et maal kuulavad koorilauljad, õpetajad ja siin lka kooliõpi-

lased — tehes seda päris süstemaatilisel. kuigi koolis sama läbi võtame.“

Räägime veel ühest-teisest ja varsti kaalduub see heliloomingule.

„Kuidas vaatate meie muusika ning heliloomingu arengule?”

„Siin oleme kindlasti hiigla edusamme teinud. Näiteks 10 aastat tagasi oli meil vaid üksikuid heliloojaid, nüüd aga on annud nii Tartu kui Tallinn hulga andekaid jõude.“

„Aga kuidas on teie heliloominguga — on midagi praegu käsil?”

„On mõned asjad orkestrile, mis aga ootavad aega, mil nende juure täie inuga saaks asuda, et lõplikult viimistleda.“

„Nii siis loomingu jaoks ei jätku teil palju vist aega?”

„Ei saa seda kuidagi ütelda, et oleks palju — talvel igatahes mitte, kui just mõni tellimine pole täita. kuna suvel, koolide vaheajal küll. Rohkesti aega on võtnud just eespool märgitud õpikute väijaandmine; tuleb korjata selleks heliloojate töid, neid korraldada. Seda ei saa teha kiiresti ja pääliskaudselt.“

„Kuidas suvel harilikult töötate?”

„Muidugi on tore siis istuda laua ääres, kui aknad lahti ja tuppa voolab suvehõngu. Sel suvel tõusin sageli juba kella kolme-nelja ajal ja hakkasin kirjutama, sest sügiseks andsin välja 2 lemmiklaulikut, 2. kõgu klaverimänguõpetusest, ning 4 lauluõpet. töövihku.“

„Kus armastate suveti viibida?”

„Ikka kusagil vaiksemas kohas. Olin seekord perega Väänas ja kavatsen sinna jälle tagasi minna.“

„Kas tunnete huvi ka spordi vastu?”

„Spordist ei ole kunagi kirglikult vaimustatud olnud, ainult suvel ujusin meeldi alati ja Tartus, kus ka olen sündinud ning üles kasvanud, juba poisiklutina harrastasin üle Emajõe ujumist; ega sääl küsimist olnud, kui hädaohtlik see siis oli!... Kui spordist rääkida, siis Tuudur Vettikuga kord naljapärast harrastasime rapiiridega vehklemistki” — ütles ta naerumii- gel ja lisab: „Keegi tuttav korraldas neid siin kõrval kooliruumes, aga kel müüd selleks aega, kuigi see ise huvitav ning hää sport — paneb pea ja keha tööle.“

R. K.

„Iga muusika on rahvuslik. Ta saab oma päämisi iseloomujooni talle omases keelest, ja keele prosoodia ongi see, mis talle annab seda iseloomu.“

(J.-J. Rousseau)

Raimond Kulli mälestusi endast ja teistest

Järg.

„Oli teil palju kokkupuuteid ka tolleaegsete eesti orkestrantidega Peterburgis?“

„Ma tirisin neid alati kaasa orkestrisse ja 1910. a. olimegi Kaasanis koos: Aavik, Udrik, Normann ja veel teisi. Peterburgi konservatooriumis õppis üldse ühel ajal 26 eestlast.“

„On teil meele jäänud midagi huvitavat kolleegidest?“

„Väga paljud — ei jõuaks kõike jututada. Tobias'ega saime ka väga hästi läbi ja käisime sageli õllepoes, kus tal kord (1901. a.) hää idee tuli ning samas üles märkis 4 takti oma vaimuliku laulu algusest „Eks teie tea...“ Mäletan ka eesti näitejuhte Otto Petersen'i ja David Otting'ut, kellega tegime eesti operetti „Ema õnnistus“. Nii juhatasin esimest korda üht lavateost.“

„Ja kuidas sündis „Estoniasse“ tulek, ooperi- ning operetidirigendiks?“

„Nojah, see oli 1910. a., kui sain tuttavaks Peterburgis Jaani kiriku laadlad Gustav Avesson'iga ja „kauplusesime“ sääl siis ka „Estonia“ kapelmeistri koha pärast — ütles Raimond Kull huumoriga ning kätega „dirigeerides“, kuidas nad sääl rääkinud, ja jutustab edasi: „Kuigi lubasin tulla ja tema Tallinna kirjutas, jäi asi soiku. Alles 1911. a. sügisel saatis Linnamägi ametliku kutse. Lepingu sain aga kätte Bakuus. Lepingu oli saksakeelne ja kandis Klemeti allkirja. Suvel käis ta veel Pjatigorskis, kuhu vahepeäl läksin läbi rääkima Tallinna tuleku üle. Muu seas ei olnud ma veel Tallinnas üldse olnud, vaid „ristlesin“ Narva ümbruses ning Venemaal.“

„Ning oletegi sellest ajast päälle tolle maja „muusika- ja mängujumalaks?“ — küsin lõbusalt, sest surmõsine jutt ei sobi hästi R. Kulli elujõulise, lopsaka kõnega.“

„Otsekohe mitte just samas majas, vaid 1913. a. päälle, mil „Estonia“ uus maja valmis.“

„Aga kuidas maailmasõja ajal töö läks?“

„Noh, sõja algul löödi teater kinni ning tehti haiglaks ja siis olin suvel jälle Rostovis, kuid juba 1915. a. päälle järjekindlalt kuni tänaseni „Estonias“. Kodumaale pääsmiseks tuli aga 10-päevane vintsus läbi elada, sest Saksamaale jõudes koheldi meid kui sõjavange ning pääsesime Rootsi kaudu läbi Trelleborgi siia. Peab siiski ütleva, et rootslased olid meie vastu väga hääd. Vahepeäl, 1914. a. tegime aga siin paar rahvakontserti. Pidasin sama a. 16. veebruaril oma tuluõhntut ja tahtsin teha midagi eestipärast ning sain niisuguse kava.“

Ta näitab mulle seda vihikus, millelt leidsin järgmisi töid: A. Lätte avamäng „Kalevala“, F. Seisler'i balaad „Sõjamees“, A. Lemba „Hällilaul“, R. Kulli „Kapriis-fantaasia“ viiulile (solist Salme Hermann), Peeter Süda „Orelisüit“ f-moll (autoriga), M. Lüdigi „Uvertüür-fantaasia“, M. Saare kaks laulu: „Must lind“ ja „Ennemuiste“ (säädnud ork. R. Kull), R. Tobias'e „Õopala“ keelp. kvartetile ja A. Kapi kantaat „Päikesele“ (EMO kooriga).

„Kuid olite ka sõjaväes...“

„...orkestrijuhiks, kuhu valiti Peeter I kindluse madruste poolt revolutsiooni ajal. Kui see sakslaste tulekul evakueeriti, jäin siiski „Estoniasse“ ja olin ka salaja „Omakaitses“ kuni sakslased selle likvideerisid. Vabadussõja ajal oli „Estonial“ oma kuulipildujate rühm, kus tuli ka õppust teha.“

„Kuidas arenes siis teie muusikatöö?“

„Venelaste minekuga vabanes teater ka haigla alt ja nüüd võisime kohe alustada kontsertidega, mida korraldasime 2 korda nädalas. Üldse oli aga haigla selles mõttes kasulik, et neid lugemata ruume kõeti tublisti, mida me ise poleks suutnud teha, ja väikeses nurgakeses, mis meile jäeti, oli päris tore olla. — Nojah, esimene kontsert saksakeelse kavaga oli 30. sept. 1918. a. ning viimne (VII) — 11. nov. samal aastal. Järgmine, paar päeva hiljem, läks juba eestikeelse kavaga.“

„Vabadussõja aeg, kuidas see möödus?“

„Et hoida siin dirigendina, pandi mind Aleksandri gümnaasiumi muusikajuhiks. Kui Pitka organiseeris Eesti sõjalaevu, sain sinna okrestrijuhiks, kuni selle likvideerimiseni. Siis 1921.—22. a. loobusin „Estonia“ tööst, et väsimusest puhata, ja olin Berliinis muusikaeluga tutvumas. Sel ajal minu asetäitjateks olid: A. Kapp ooperi- ja A. Topman ooperitjuhinna. Lõpuks sain aga Akelilt kirja, et võtku ma asi jälle enda kätte. Hiljem tuli J. Aavik mulle veel töökaaslaseks. Nii olen siin majas juba 25 aastat.“

„Siis varsti pühitsete juubelit?“

„Tuleval sügisel vahest ehk tuleb seda teha.“

„Kas olete ka dirigendina kontsertturneesid teinud?“

„Raadiokontserte eesti helitõist juhata sin Riias, Varssavis, Prahast, Budapestist, Strassburgist. Ka Torinos ja San-Remos pidid olema kontserdid, kuid meil algas siis just samal päeval vapside puistamine ja

itaallased löid „oma poe“ nina ees kinni, et teil sääl fašismivastane liikumine jne.“

„Ja kuidas laulupidudest osa olete võtnud?“

„Esimest korda juhatasin 1928. a., siis 1932-34. aastatel ning nüüd eeloleval jälle — igalpool puhkpillikooride juhina.“

„Palju teoseid olete ka üldse juhatanud, kui mäletate?“

„Estonias“ olen juhatanud 40 ooperit, 80 operetti, hulk laulumänge, 8—9 balletti, ja kontserte — neid päris jõledasti kohel! — lööb ise käega tõrjuvalt.

„Kuidas teie arvates üldse dirigendiks võib saada?“

„Minu arvamise järgi võivad dirigendid võrsuda ainult orkestrist; see oleks päämine alus. Nii näiteks kõik kuulsused on enim olnud kaua orkestrandid: Nikisch, Schnelvoigt, Toscanini, Thalberg, Cooper, Richter, Fried, Charpentier, Kussevitski, Mengelberg ja lõputa hulk teisi.“

„Teie taktikepi alt on läbi käinud kõik meie muusika suurvormid — kuidas leiata selle arengu?“

„Vabariigi aeg on meile annud palju idealiste, kellele me ei suuda kuidagi tasuda nende tööd. — Mida võime maksta ooperi või sümfoonia eest? — Midagi!..“

„Aga kuidas teie oma heliloominguga on?“

„Ah, sellega pole sugugi aega töötada, ja mis ma higistangi, las need kirjutavad, kel seda on käisest raputada ja fantaasiat külluses. Päälegi pidin ma kord oma loomingu pärast peagu kloppida saama, — topib ise mõnuledes sigaretti pitsi otsa.“

„Kuidas nii?... peksa saama?“ Kuid teie „Kriüša lahing“ on ju populaarne, peagu patriootiline!..“

„Seep' see ongi, et liiga patriootiline — sellest see tuligi. Ma näen — pean seda vist selutama: Kui vapsid, eesotsas Sirguga, pidasid Vabadusväljakul kihutuskõnet, kust parajasti mööda läksin, hakkas äkki ülesäetud valjuhääldajatest kostma muusika, toosama „Kriüša lahing“. Rahvamurd minu ümber paljastas pääd. Ei mõistnud, milleks see, ning jätsin mütsi pähe. Nüüd käreatas keegi selja tagant: „Müts maha!“ Pöördusin ümber ja ütlesin, et olen selle tüki autor ega pruugi oma töö ees mütsi maha võtta. „Mis autor!.. Müts maha, ütlen ma sulle!“ — karjus ta nüüd juba rusikaga ähvardavalt vehkides. Ega siis aidanud midagi — andsin oma teesele au...“

„Muu seas, kuidas lõite „Kriüša lahingu?“

„Selle saamisluгу oli järgmine: Kunagi koos viibides Villem Toomingaga ja Jaan Poskaga, tuli viimasel idee, et kirjutame ühe poliitilise revüü. Nii siis suvel Käsmus

Toomingas valmistas Poska ideede järgi teksti ja mina tegin muusika. Revüü kandis ladinakeelset päälkirja: „Pro domo sua“ (enese asjus). See oli mõeldud „Estonia“ lava jaoks, kuid juhatus leidis selle olevat Vabariigi ja avalike tegelaste narrimise ega lasknud läbi. Üks osa sellest, mis pidi minema kinofilmina vahepiltideks, pidi kujutama lanhingut Kriüša all. Selle muusika säadsin siis kontsert-ettekandeks sümfooniaorkestrile. Ja päeval, kui Euroopa riigid tunnustasid Eestit „de jure“, oli mul määratud kontsert, ning siit algas esiettekandel olnud „Kriüša lahing“ oma võidukaiku.“

„Nii et siis enam ei „julge“ midagi luua ning pühendute ainult praktilisele alale?“

„Nojah, tegemist on rängalt; olen siin majas „kahe peremehe koer“, „Estonias“ ja R. Ringhäälingus, pääle selle veel konservatooriumi trombooniklassi juhatajaks, ja nii see aeg läheb.“

„Mida ütleksite raadio kasulikkusest või mõjust meie muusikale?“

„Raadio läheb meil väga tõusvat teed ja just sellega saame eesti helitöid tutvustada, ta soodustab meie nooremate heliloojate tööd, kes meile juba palju raadio jaoks on kirjutanud. Kui saame uue saatja, mis paremini peab andma edasi seda, mida suudab studio, siis tahame ka praegust 25-mehelist orkestrit suurendada 40-ni.“

„Ja lõpuks — kuidas praegu „Estonias“ tööd tehakse?“

„Siin majas töötades peab kõigepäält vastupidavust olema, muidu lööb reast välja. Suurem osa on selle välja kannatanud, seda vahest töö vaheldusrikkuse tõttu. On aga suurlinnu, kus üht asja etendatakse vahel aastaid päev-päeva kõrval (üle 700 korra), nii et lauljad mõnikord lolliks lähevad ja tuleb neid vahetada, kuna meie oleme õnnelikud, kui operett 25—30 korda vastu peab — ooper veel vähem. Ja kui meil siin proovidel kipub naistel tuju langema — neil ju sageli sada häda — noh, siis räägime anekdoote ja töö läheb kohe ladusamalt.“

Nii me vestlesime oma kolm tundi ja suitetasime, tema ainult sigarette ja mina kuhja paberosse, et tuba oli lõpuks sinises suitsuvinas.

Välja tulles oli mul tänaval ikka pilt silme ees, kuidas Raimund Kull rändab mööda ilma, räägib anekdoote, ja juhatab, juhatab... Nii veenvalt jutustas ta, mäletades kõike imetletava täpsusega, ning tema huumorist jatkuks ainet hulkadeks scherzodeks — tema seiklusrikkast eluloost saaks lõputa sümfoonia.

R. K.

Juhan Simm käis Tallinnas

JUHAN SIMM.

Säält ta tuleb uksest pikkade sammudega, kaabualune lokkidepärjaga palistatud. Ja veel enne, kui jõuab ulatada käe, algab:

„Kuule, Palamusel tuleb sii-sui laulu-päev ja säält om selle asjaga sedäviisi, et...“

Ta räägib „sii“, „sui“, „sedäviisi“ ja üsna tihti ka „om“. Tallinna „muusikamaailmas“ kuuled arhailist mulgimurrakut vaid siis, kui tuleb Simm või Saar. Ka prof. Aavik kaldub vahel vokaalharmoniale ja asendab pika -ee- pika -ii-ga, kuid temal see lihibe põhjamurraku või „kirjakeele“ sekka ning sa ei pane seda tähelegi. Simmi ja Saare puhul aga meenub sulle uuesti, et kuidas on olnudki õigem, kas see, et võeti kirjakeeleks põhjamurrak või oleks pidanud saama seks lõnamurrak? Nüüd meie keel ju võib küll läheneda itaaliakeelele, kuid ühtlasi oleme kaotanud midagi väga tähtsat ja suurt: oleme kaotanud kõlalise sideme ürgaegadega, soomlastega ja ungarlastega. Oleme kaotanud sideme selle esiajastuga, mida varjab saladuslik teadmatuselinik, kuid mida kergitades alatasa ähvardab tulla ilmsiks pääd ringlema panevaid asju.

Nii siis: Palamusel tuleb laulupäev ja Juhan Simm kuulub juba eo ipso sinna juure. See on tõesti kuidagi endastmõistetav, et seni kui liigub Juhan Simm, seni ta liigub laulupidude regioonis.

„Kas sa vahel millegi muuga ka tegutsed kui lauluga ja laulupäevadega?“

„Miks ei! Näe, praegu tuln pojakest vaatamast. Mees õpib juba teist aastat tehnika suurrkooli pääl. Ühe aasta lasid nad

tal olla Tartus, nüüd aga töid Koplisse. Jajaa!... See laste koolitamine!“

Sa oled veendunud, et nii nagu need vanad ja tugevad mulgiperekonnad säilitavad põlvest põlve oma keele, nõnda kandub põlvest põlve ka nende vaimuomadusi. Simmi pojast vahest oleks tõusnud samuti muusikamees, nagu Kapi ja Aaviku poegadest, kuid... Küllap Simm teab, mis talle jutustavad pikkade aastate rähklemised taktikepiga käes. Ning ta laseb oma poega õppida ehitusinseneriks.

„Ja siis käisi hommuku Riigivanema juures toetust palumas.“ Kuid lisab otsemaid pool-kurjalt:

„Ega ma omale es palu!“

Meenub, kuis ühe laulupeo puhul mindi Simmilt küsima, mida ta oma suure töö eest vaevatasuks nõuab, ja kuis siis Simm kurjalt kohmas: „Ega ma siia teenima es tule!“

„Sulle omale ei kulu midugi midagi! Kas sa maja ei hakka ka ehitama? Oleks sinulgi nagu aeg. Näe, Luts löi maja üles!“

Simm mõtleb pisut aega:

„Krundi saaks sedamaid, linnavalitsus lubas anda tasuta. Räägitakse, et olla loodud isegi mingi toimkond...“, kuid Simm lööb käega: „Mis mina sellest tean!“

Kuid mõte on kuidagi lähedane ega lase nii kergesti lahti:

„Eks ta oleks kena küll ka. Aga mind nagu kisub ennast maale. Kui ikka oled oma talu pääl...“

„Ja siis käisid ju sinu juubeli ajal kirjad ringi, et asutakse su töid koguma ja välja andma. Kuidas sellega on?“

„Mis mina sellest tean!“ kordab Simm uuesti pool-pahaselt. „Lehest lugesin jah, et olevat loodud niisugune toimkond.“

„Kas sinult ei ole siis midagi küsitud?“

„Mis nad minu käest küsivad!“

„Ega see töö ei olegi vist liiga kerge. Sul ju neid asju ja asjakesi kaunis palju. Ja uut vist tuleb järjest juure?“

„Näh, te olla siin ju ühe mu laulu jälle ära trükkinud.“

Tõsi, üks tuli äsja trükipressi alt. Simm säeb kuldraamilised poolkuu-kujuliste klaasidega prillid ninale, hoiab noodilehe eemal ja küsib kõige ilmsüütumalt:

„Tää, kas ta peaks olema ka midagi asi laul, veh?“

„Kas ta „Oma saare“ ja „Mulgimaale“ kohta samuti küsiks? Vist küll! See on jällegi kuidagi mulgimeeste moodi, et nad oma loominguist kõnelevad nagu kolmandate isikutena. Prof. Kapp küsib ka vahel mõne oma laulu kohta, et ei tea, kes selle on kirjutanud?“

„Muide, Vettiku segakoor laulis sinu „Oma saart“ aldisoologa. Sa ei tulnud ka kuulama?“

Ta on sellest huvitatud, pärib, kuidas kõlas, kuidas solist sai oma osaga hakkama. Tema teada see on esimene kord, kus „Oma saart“ lauldi segakooriga ja naissoolistiga.

„Ja mis sul siis nüüd uemat kaasas on? Kas meeskoorile, segakoorile?“

Midagi ei ole kaasas. Talvel ei saa luua. „Vanemuine“ nõuab palju aega ja tööd. Aga suvel, võib-olla, kui jälle mere äärde saab...

„Noh, lähed Haapsallu, küll siis laulud jälle tulevad!“

„Ei lähe Haapsallu!“

„Ei juhata Haapsalu suveorkestrit?“

„Ei! Neil sääl juba orkester koos. Nelja-meheline orkester.“

„?“

„Ma ütlesin neile, et mullu ma teil ei juhatanud, siis oli 1200 suvitajat vähem. Vahest tänava neljameheline orkestriga tuleb teil 2000 suvitajat vähem.“

„No, vahest lõõd suvel Tartus „Vanemuise“ aias muusika lahti?“

Simm heidab lootusetult käega:

„Jaah, juba!... Ei tule midagi välja!“

„Aga kuidas vanasti tuli? Oli tubli orkester, oli tubli repertuaar ja tublisti rahvast.“

„Vanasti oli teine aeg. Siis ei olnud veel suvituskohiti, rahvas päis suvel linnas. Nüüd aga, niipea kui büroouksed ja kauplused kinni pannakse, niipea algab üks igavene voolamine linnast välja. Ja pühapäeviti on Tartu tühi nagu kell. Nüüd on ju Elva, Taevaskoda, Pühajärve, Haaslava, Kabina ja Kaagvere.“

„Nii et siis sel suvel puhkad ja päevitad niisama?“

„Kus sa sellega! Pere tahab toita ja poeg koolitada. Ega siis „Vanemuise“ palgast üksipäini jatku. Ikki tuleb minna kuskile.“

„Kas raskeks ei lähe ka? Aasta ringi aasta kõrval aina taktikepp käes!“

„Mis ta nüüd raskeks või... Aga närvid sööb ära.“

„Ja siis algavad ju sügisel veel laulupeo eelproovid, pühapäev pühapäeva kõrval. Kas arvad, et tervis peab vastu?“

„Tervis ehk peab vastu küll, aga meele teeb mõrudaks. Ja kui sa siis mõnda laulu tuubid ja tuubid tund tunni järgi, aga tagajärgi pole mingisuguseid, siis kas küll mine hulluks!“

Hulluks ta nüüd muidugi ei lähe, kuid kannatust ja vastupidavust nõuab see tublisti.

„Vahest on nüüd kooride tase pisut nihkunud, vahest tullakse kergemini toime. Ja laulud on tuntumad. Mis sa ka laulupeo kavast arvad?“

„Ei noh, kava om hää. Laulude kohta pole midagi ütelda. Aga värskemad nagu oleks võinud olla veidi rohkem.“

„Kust aga seda värskemad nii ohtrasti võtta. Ja ega üldlaulupidude vaheline aeg 5 aastat ole kuigi pikk. Selle aja vältel meil uut ja üllatavat tuleb vähe. Ka kooride tase ei tõuse sedavõrd, et igal laulupeol võidaks pakkuda midagi veriuut.“

„Voot, voot!“ mõnab Simm, kinnitades neid „voote“ nimetissõrme torkamisega õhku. „Kuule, viis aastat laulupidude vahet on nagu ikka vähe. Oleks kümme aastat, siis saaks tulla välja päris uuega ja värskema. Ja siis on ju neid laulupäevakesi ka veel kõik kohad täis. Küll ilmalikke ja vaimulikke.“

„Ega neid laulupäevi saa nii kergesti kitsendada. Ja kasu on vahest neist ka: suurte laulupidude laulud valmistatakse nende puhul ette, käivad n-ü. tuleproovist läbi. Vahest siis laulupeo eeltööd lähevad ka libedamini. Kuid mida sa eeltöödest pead tähtsamaks, kas kooride vahetut ettevalmistamist üldjuhtide poolt või kohalike koorijuhtide instrueerimist?“

„Tähtsad on ikka mõlemad. Koorijuhtide eest tuleks meil veel tublisti hoolitseda. Aga kui tahetakse, et laulupeol laulud läheks hästi, siis ikka anna kohe eelproovidega pihta! Koorijuhte võidakse instrueerida ja õpetada, aga ühtlus ja täpsus tuleb ikka siis, kui oled ise algusest lõpuni asja juures olnud.“

„Nüüd tahetakse tulla kahe eelproovide ringiga läbi. Kas seda ehk ei ole vähe?“

„Aitab vahest küllalt. Laulud on ju tuntumad ja ega liiga raskeidki nende hulgas ole.“ Ning ta meenutab eelmiste laulupidude kavadest laule, mis pole kuidagi tahtnud võtta jalgu alla, murra kas või käed otsast. „Ega nad ise halvad pole, ilusad laulud on — aga rasked! Jumal hoidku niisuguste eest!“

„Nüüd sul vahest see asi on ka kergem. Nüüd sul ju Tubin „Vanemuises“ abiks. Saad vabamini eelproovidele sõita ja oled puhanum.“

„Seda muidugi! Tubinaga on ju nüüd asi sootumaks teine. Kahekesi on palju kergem ja tööd jätkub mõlemale.“

„Mis te sääl „Vanemuise“ pääl siis nüüd teete?“

„Puccini „Buterflyd“ mängime. Rahvast käib hästi. Näe, käisin täna asju ajamas Tallinna inimestega. Tahame pr. Torokoff-Tiideberg'i gastrolleerima. Vahest ühe tenori toome talle ka seltsiks. Ja siis vist võtame veel „Fausti“. Ei saanud Benno Hansen'iga täna kokku. Tahtsin temaga „Fausti“ pärast läbi rääkida. Noh, ja siis tuleb ülehomme „Džaina“ välja. Vist võtame enne kevadet veel ühe opereti.“

„Jah, kuuldu, et „Vanemuises“ asjad arenevad. Ka uut maja hakkate ehitama?“

„Juba ehitavad. Tõmbavad kraave ja rajavad vundamente. Praegune teatrisaal jääb seltsimajaks ning kontsertsaaliks, uus teatrisaal tuleb aia poole. Vana lava vist jääb ka uue saali lavaks. Kuuldu, et ostateks maadki veel juure.“

„Kui saate kontsertsaali, kas lööte siis sümfooniakontserdid lahti?“

Simm heidab lootusetult käega:

„Ega vist tule midagi välja! Kontserdid on tühjad. Ja nüüd ei saaks enam orkestrit kokkugi, pole fagotte, metsasarvi, oboesid.“

Sümfooniaorkestritega on raskusi igal pool, ka Tallinnas. Me kõneleme orkestrantide töökoormast ja vähesest tasust. Simm rõõmustub, et Kutsemuusikute Liit on saanud jalad alla ja näib ajavat asju väga ener-

giliselt. Veebruaril lõpul on Tallinnas pääkoosolek, siis lubab Simm taas tulla siia, esindama Tartu orkestrimehi.

Ja nüüd kogunevad üldjuhid nõupidamisele, milleks Simmgi on tulnud siia.

„Kuule, nüüd tuleb mul meele, et toimetaja käskis sinuga intervjuu teha!“

Simm tõuseb ja lööb käega:

„Jaah! Juba! Seda sul veel vaja!“

Kuid ega ta ei saa midagi keelata. Juba ta pöördub:

„Mis sa's tääda tahtsid?“

„Noh... oleks niisama sind veidi usutlenud. Oleks küsinud, kuidas sa löid oma laulud, näiteks „Oma saare“, „Mulgimaale“ ja...“

„Seda küsi teiste käest. Teised teavad seda paremini kui mina. Eks nad ole sellest juba mitu korda kirjutanud.“

Ja intervjuu jääbki tegemata! E. L.

Prof. Erkki Melartin †

Pikemaajalise raske põdemise järgi suri 14. veebruaril oma kodus Punkinmäel üks silmapaistvamaid soome heliloojaid ja muusikapedagooge Erkki Gustaf Melartin.

Loomingu põhitoon E. Melartin'i juures on lüüriline. Oma toodangus ta avaldab ennast tundeküllusega ning värvi- ja rütmierksusega. Väljendumises leiavad kasutamist vahendid, mis sammuvad kaasas muusika elu kujundava liikumisega. E. Melartin'i looming teenib rahvusliikide sih-

te oma laadiga. Üsna sagedasti ta kasutab rahvaviise materjalina, töötades neid välja soomelikkuse aluspinnale rajanevas vaimus. Ka iseseisvas loomingus ta jääb puhta kargusega avalduvaks põhjamaalaselks.

Tähtsama rahvaainelise tootena E. Melartin'i juures esineb tema Kalevala müsteerium — ooper „Aino“. Üldiselt ta on end avaldanud peagu kõikidel heliloomingu aladel. Tema toodangusse kuuluvad: sümfooniad, sümfoonilised poeemid, kantadid ja muud vokaalteosed orkestriga, hulk lavamuusikat, ansambli-tooteid, viulini ning klaveritöid (kontserdid, sonaadid, prelüüdid j. m.) mitusada soololaulu, koorilaulu jne. Kokku ta on annud väga rikkalikku, mitmekesise ja kunstiväärtusliku toodangu.

Interpreteerivalt alalt tuleb märkida E. Melartin'i tegevust dirigendina Viiburis 1908—1910. a.

Muusikapedagoogina temal aga on eriti suured teened oma kodumaale. Juba 1911. aastal ta asus Helsingi muusikainstituudi — pärastise konservatooriumi — direktori kohale, kus töötas sügava andumusega tööse kunstnikuna, sõbraliku juhtijana ja armastusväärse kolleegina kuni viimaste aegadeini. Nende pilkkade aastate jooksul on tema käe all kasvanud üles uus põlv muusikakunstnikke, kes kustumata tänu-likkusega mäletab prof. Erkki Melartin'i kui oma paremat vaimset juhti. Soome muusikaringide ja kogu rahva suurele kao-

Ooper ja kontserdid

Tallinn

Uue lavastusena toodi „Estonias“ esile Stanislav Moniuszko „Halka“, millele poola ooperiloomingus kuulub rahvuslikku suunda rajav aukoht. Libretoolt teos kunstiliste vahenditega ei haara just eriti sügavale ning on aineltki tänapäeva suhtes kaotanud oma siduvust. Aegumise tunnuseid avaldab ka muusika, mille sündi meist lahutab ligi 90-aastane vahemaa ning mis tekkimisjärgu vahendite juureski kannab populaartoodangu ilmet. Selle ooperi kestvama tähendusega väärtuseks on tema rahvuslikult välja-peatud omapärane laad. Poola kunstiloomingus säärasena jääb „Halkale“ püsiv koht ning seda külge saavad huviga jälgida ka teised.

Ooperi lavastus oli antud Varssavi konservatooriumi professori Franciszek Freszeli poolt, kelle juhtiva tegevuse tulemused väärivad suurt hindamist. Nägime osalisi rakendatuna ülesannetes kindlate kunstiliste kaalutluste kohaselt. Samuti väärtuslikud olid prof. Piotr Zajlich'i säetud tantsud. Dekoratsioonid ja kostüümid ilmutasid kooskõla ning mõjuvust tervikus.

Esietendusel nimiosaliseks oli O. Tiedeberg, kes andis oma paremate saavutuste hulka kuuluva tüübi. Nii laulult kui mängult võib ülesastumist hinnata tulemusroheks. Samuti teine osatäitja M. Runge avaldas ennast väga soodsasti. Ta suutis tungida ehtsa südamlikkuseni ja soojuseni kogu oma väljendavusega. Eriti silmapaistev oli osa läbiviimise lõpuvaatuses. Januszina V. Veigart esines vokaalse kandvusega. Muidu sobiv lavaline kujundamine oleks veelgi võitnud pisut tempereerituma joone juures. Teises koosseisus sama osaga astus üles H. Sutt, kes lavaliselt oli täiesti hääd. Ka laululine pool pakkus küllalt rahuldust; hääleliselt H. Sutt on võtnud juure kõlavust. M. Taras Jontekina oli kiitust pälviv; ta viis oma osa läbi hoogsasti ja tublide vokaalsete tulemustega. Küllaldase kandvusega

tusele tunneme südamest kaasa ka meie, eestlased.

E. Melartin sündis 7. veebruaril 1875. aastal Kätkisalmis. Ta oli kunsti huviline üsna mitmel alal. Muusikalise hariduse E. Melartin omandas Helsingi instituudis ja välismaadel (Viin, Rooma, Berliin). Kogu kutsealalise tegevuse ta on pühendanud kodumaale, teenides suure kunstniku, kasvataja ning rahvapoja nime.

esinesid N. Suursõõt Stolnikuna ning J. Villard Dziembana.

Ooperi üldine läbiviimine R. Kulli juhatusel arenes kaunis õnnestunult.

*

Ooperis väliskülalisena esines leedu lauljanna Vladislava Grigaitiene, täites nimiosa G. Puccini „Toscas“. Ta ilmutas sümpaatset sooja värvinguga häälematerjali, mis on kooliliselt hästi arendatud. Ettekan-odega anti rohkesti nõtkust ja varjundipeenusi nii vokaaltehniliselt kui ka interpretatsiooni poolest. Diktatsioon is avalduti selgesti. Näitlevalt võrurataja esines tõise lavakunstnikuna, kes suudad anda ehtsaid meeleolusid. Kuju oli osale hästi sobiv.

Suurema algupärase uudisteosena kanti Vabariigi aastapäeva puhul esmakordselt ette A. Vedro Võidupüha müsteerium „Jaani tulemine“. Autor selles suurvormis avaldub tugeva loominguilise jõuga, kusjuures meeleoludest selgesti kajab omapärane ilme laad. Soolod, ansamblid, koorid ja orkester on rakendatud kunstipäraselt käsitluses loogilise ning huvitava järjestusega. Mõtte- tiheduse, tervikluse ja omalaadi tõttu võib müsteeriumi pidada õige väljapaistvaks teoseks nii autori enda loomingu kui ka meie muusikatoodangus üldiselt. Estonia Muusika Osakonna segakoor, kellel lasus ettevalmistuse peaaraskus, oli asja võtnud vägagi tõsiselt ja teinud innukalt süvendatud tööd. Samuti solistid L. Adler, I. Eier, E. Karrisoo, V. Veigart ja N. Suursõõt täitsid ülesandeid võimaliste tulemustega. „Estonia“ ning Riigi Ringhäälingu ühendorkester esines püüdlikult ja vastutavalt. Dirigent V. Nerep energilise tegevusega oli aparaadi suutnud viia kiidetavate saavutusteni.

Suurema vormina tuli Jaani kiriku kooriga ettekandele G. F. Händeli oratoorium „Simson“. Kuna koor seda teost on laulnud juba varemgi, siis nüüdne esinemine arenes võrdlemisi õnnestunult. Algupoolel natuke ilmses rütmilist kõikumust, kuid edaspidine ettekande käik kujunes üsna ladsaks ja paiguti päris mõjuvaks. Juba tuntumatest jõududest olid solistideks H. Betlem ja M. Lang, saavutades ka sobivaid tulemusi. Samuti nooremad lauljad V. Paldre ja S. Podekrat pakkusid esinemisega rahuldust. Riigi Ringhäälingu orkester toimis oma osas soliidiselt. Kahjuks puudus orel, mille tõttu mõned kohad aparaadis jäid hõredaks. Oratooriumi üldine läbiviimine U. Topman'i juhatusel arenes üsna sobivalt.

Foto Parikas.

Oop. „Halka“ — stseen teisest vaatusest.

Väga huvitav kontsert korraldati uutest eesti helitöödest. Esimeses jaos kanti ette A. Lemba „Klassiline trio keelpillidele“, mille line on loodud vastava ajajärgu stiili imiteeriva laadiga ja võtetega. Järgnevalt toodi kuuldavale Eug. Kapi d-moll sonaat viiulile ning klaverile. See teos esindab meeleolulist ja vahendivärsket tänapäeva muusikat. Kontserdi teises jaos pakuti uusi võistlustel premeeritud klaveri- ning viiulipalasisid. Hästi kujuka numbrina esines M. Saare „Valss“ klaverile; meeleolukateks osutusid ka J. Aaviku prelüüdid. Tuju ja pildikust ilmutab J. Bleive „Hällilaul“, kuna sama autori „Scherzo“ paistab rohkem sihtivat moodsusele kui tundepeinnale. Viiulipaladest osutus tähelepanuvaks E. Aava „Tants“; samuti omab sisulist ja tehnikalist kaalu E. Oja „Poem“. Kuigi E. Arro „Legendis“ võime tabada tunge, siiski veel ei paista autori kujunenum pale. Öhtu jooksul hääde tulemustega esinesid R. Palm — viiul, R. Merkulov — vioola, A. Karjus — čello ja Br. Lukk — klaver.

Viimati toimunud kontserdi Tallinna

Rahvällikooli Laulukoor andis oma 20-aastase tegevuse tähistamiseks. Ligi 80-liikmelisena segakoor võrdlemisi tasakaaluka koosseisu juures esines helilooja T. Vetti ku juhatusel hää distsipliiniga ning sisulise väljendavusega. Nagu alati, nii ka seekordne kava sisaldas tüseda valimiku meie heliloojate toodangust, kusjuures tuntuma repertuaari kõrval ei puudunud uudispalad. Juubeli puhul olgu kasutatud juhuse kriiputatada alla koorilt seni ilmutatud väga silmapaistvaid teeneid meie laulu vääriskas arendamises nii maitse kasvatamise kui tehnilise nõudlikkuse tõstmise poolest. Kunstiküpse ettekandega rõõmustas I. Aav-Loo solistina. B. Hansen laulis tõlgitsuse mõttes keskmise kordaminekuga, pannes enam lootusi oma värvikale häälele. Pehmet kõlavust ilmutas koori saatel soleerides L. Rammus. Hääks saatjaks solistidele oli P. P. Lüdig.

Ligemale 90-liikmelises koosseisus esinesid oma kontserdiga „Eesti Laulumehed“ helilooja E. Aava juhatusel. Avalduti hää kõlavusega, intonatsioonipuhtusega, silmapaistva hooga ning värskusega. Kindel distsipliin ja nooruslik tungivus on selle koori edaspidise tegevuse lootustandvaks pandiks. Programm sisaldas väljavõtteta eesti autorite laule. Kuigi eeskava koosnes päämiselt jõulisema ilmega paladest, ei puudunud ka numbraid, millistega võidi avalduda õrnemaid ja peenemaid varjundeid pakkuvalt. Solistidena astusid üles M. Taras — laul — ning R. Palm — viiul — lisades omapoolselt kavale sisu ja kaatu. Painduvusega saatis esinejaid T. Koch.

Toomkirikus andsid kontserdi H. Lambert, H. Oert ja M. Lang. Umbes ühe tunni kestnud eeskava sisaldas vahelduvalt orelinumbruid, soololaule ning duette. Programm oli võrdlemisi sisukas, kuid teosed osutusid enamikus üsna sagedasti kuulduks. H. Lambert kandis oreliteosed ette küllaldase tehnikaga ja avaldas ka päris ilmekat fraseerimist. A. Oert laulis puhta kõlavusega, värvika tooniandmisega ning mõjuva tõlgitsusega. Samuti M. Lang jättis ülesastumisega hää mulje nii vokaalselt kui sisuliselt.

A. Arderi lauluklassi esinemine oli väga huvipakkuv oma eeskava poolest. Nimelt koosnes see igale õpilasele jõukohaselt valitud paladest — ja puhtal kujul eesti autorite toodangust. Säärast tähelepanu meie omaloomingu vastu tuleb hinnata suuresti, kuna sellega juhitakse kasvandikud lähemale eesti muusika mõistmisele ja armastamisele. Õpilased igaüks oma arenemisele vastavas astmes täitsid neile pandud ülesanded hää arusaamisega sisust ning koolinõuetest.

Ed. Visnapuu.

Kutsemuusikute elu

Kutsemuusikute organiseerimise töömailt.

Eesti kutseliste muusikute organiseerimine on jõudnud nüüd kolmandasse staadiumi. Algas ta — Vene riigi päevil — tegevust nime all „Reveljskoje odteleenie vserossiiskovo sojuusa orkestrantov“, kusjuures üsna suurt rolli mängisid tollele ajale iseloomulised „ametiühingud“. Need kommunistlikud üksused olid õige tugevasti tsentraliseeritud, nii tugevasti, et tarbekorral ja juhul, kus ettevõtja ei arvestanud orkestrantide nõudeid, keskühing ei põrganud tagasi asutise ülevõtmisest.

Revolutsiooniuima haihtumisega, oma-riikluse tekkimisega tunti loomulikku tarvet ümberorganiseerimiseks. Rajati uus organisatsioon nime all „Eesti Muusikute Ühing“, mis töötab võrdlemisi edukalt rea aastaid. Oma põhikirjalit ühing pretendeeris laiaulatuslikkusele; liikmeskonna pidid moodustama kõik need, kellele muusika leivaks: orkestrandid, dirigendid, muusikateadlased, muusikaarvustajad, koorijuhid jne. Tegelikult koondusid ühingu ümber aga peamiselt orkestrandid. Ühing vaibus varjusurma, kui helifilm oli kinomuusikud jätnud tööta.

Möödunud sügisel kümnekond agaramat Tallinna muusikut otsustasid luua uue organisatsiooni — „Eesti Kutsemuusikute Ühing“. Kuivõrd suur vajadus oli selleks, ilmneb juba siit, et — põhikiri väevalt kinnitatud — eksisteerisid neli osakonda: Tallinnas, Tartus, Narvas ja Pärnus. Nagu nähtub vastavatest aruannetest, osakonnad on suutnud koondada kõiki kutselisi muusikuid-instrumentaliste.

Kuna esialgsed organiseerimistöo raskused nüüd seljataga, võib ühing asuda oma sihtide teostamisele. 28. skp. astub kokku kutsemuusikute parlament EKÜ

esinduskogu näol, kes määrab suuna, tegevuskava üksikasjad ja need vahendid, mis vajalised kutsemuusikute sotsiaalse olukorra parandamiseks.

Uus ühing — asutajate liikmete algatusel — pöördus härra Riigivanema ja Haridusministeeriumi kutseosakonna poole märgukirjaga, mille sihiks on kunstnike kutseõiguse sääduse maksmapanek.

Ühingu liikmete hulk ulatub hetkel 241. inimesele, neist Tartus 66, Narvas 24 ja Pärnus 18 muusikut. Tallinna osakonna juure on asutatud abiandmise fond puudustkannatavate muusikute abistamiseks. Selle fondi hääks lähemal ajal korraldatakse suurejooneline kontsert (150 liiget orkestris) ja sügisel ball.

V. L.

Juhan Ivanov †.

14. veebruaril s. a. sulges silmad igavesele unele „Estonia“ teatri orkestriliige, helikunstnik J. Ivanov.

J. Ivanov sündis 14. detsembril 1873. a., üldhariduse omandas Tallinnas. Siirdunud muusikalisele huvialale, lõpetas Moskva konservatooriumi kontrabassi-klassi. Muusikalist tegevust jatkas ta alul peamiselt pedagoogilisel alal, kuni pääses — koos kaadunud prof. J. Tammeaga — Peterburgi keiserlikku õueorkestrisse, töötades rööbiti õpetajana paažide korpusel.

1920. a. J. Ivanov opterus Eestisse, astudes „Estonia“ orkestrisse kontrabassitiiks ja töötades sääl vahetpidamata 15 aasta vältel. 1935. a. suvel osaline halvatus viis tüseda töömehe tegevusest eemale ning 14. veebruaril kustutas surm ta elavate kirjast. J. Ivanov suri verevoolust ajusse. Olgu muld temale kerge.

V. Leemets.

Meeskooride elu

Meeskooride Sektsiooni töömailt.

Lauljate Liidu Meeskooride Sektsiooni juhatus, mis teatavasti nüüd on 12-liikmeline, jaotas omavahel ametid järgmiselt: esimees — J. Reintalu, abiesimehed — J. Pinding ja A. Tamm, sekretär — A. Loooris, abisekretär — R. Salumägi, muusikanõuandja — G. Ernesaks. See presiidium, millele lisandub veel Lauljate Liidu juhatusel esindaja M. Ruubel, moodustab ühtlasi sektsiooni täidesaavata toimikonna.

Esimese tööna tuleb toimikonnal koostada XI üldlaulupeo meeskooride kava. Edasi otsustas juhatus asuda välja andma meeskoorilaulude valimikku, millesse oleks koondatud tarvitavamaid laule kõigiks puhkudeks ja mis ilmuks taskukaustas, et seda võidakse igal ajal kanda kaasas.

Valimiku või antoloogia väljaandmist põhjustab asjaolu, et paljuid laule, mis leiavad alatist kasutamist, enam trükkis ei ole saadaval, või siis leiduvad siin-sääl kogudes teiste laulude hulgas ning nende kaasas-

kandmine on tülikas. Valimiku hind ei võiks olla kõrgem kui 3 krooni.

XI üldlaulupeoni, s. o. kuni 1938. a. otsustati meeskooride laulupäevi ja kogunemisi mitte korraldada. Samuti otsustati jätta ära laulupeo ajal meeskooride võistluslaulmise korraldamine, et laulupeo ettevalmistus ei muutuks kooridele liiga koormavaks.

Tallinna Meestelaulu Seltsi 21. aastapäev.

Tallinna Meestelaulu Selts pühitses oma 21. aastapäeva 13. veebr. s. a. Mustapääde Klubis. I osa aastapäeva kavast koosnes kontsertaktusest. Avasõna ütles seltsi esimees J. Reintalu ning peokõne pidas lauluvend A. Allikas. Sellele järgnes uute lauljate pidulik vastuvõtt ja vanusemärkide üleandmine seltsiliikmeile. Üle anti 10, 15 ja 20 aasta vanusemärgid. 20 aastat on liige olnud Aleks. Borell, Julius Kitsing, Eduard Rosenvald, Jaan Sitska, Robert Berendsen ja Enn Murdmaa. Kõiki neid toiminguid kaunistas seltsi koor G. Ernesaksa juhatusel ja seltsi orkester H. Truusi juhatusel.

TMS-i orkester osutub uueks ürituseks, kuna ta esines alles teist korda oma seltsi aastapäeval. Orkester koosneb, samuti kui koor, seltsi liikmeist. Esitades avamängu oop. „Maritana“, avamängu „Juubel“ ja E. Griegi „Uus isamaa“ kooriga koos, tõendas orkester, et sai oma ülesandega kõigiti hakkama.

Seltsi sõprusliikmeks valiti „Revaler Liedertafel“ esimees Hans Paulsen ja anti üle vastav diplom koos sõprusmärgiga, mille eest H. Paulsen väga tänas, kuna säärane auavaldus on temale väga suureks moraalseks toeks, võttes arvesse praegust rasket olukorda.

II. osa koosnes ballist, kireva eeskavaga ja loterii-allegriiga.

Tallinna Linnateenijate Meeskoor

valmistub hoolega oma hooaja kontserdi vastu, mis toimub 20. märtsil kell 8 õhtul „Estonia“ kontsertsaalis. Koori koosseisus on toimunud põhjalik selektsioon, nii et koor kavatseb esineda ainult 40-mehelises koosseisus — tasakaalustatud häälerühmadega. Paari aasta kestel on koori häälematerjali viimistlemisel tänuväärset töötanud häälesaadjana prl. Helmi Betlem, kelle tegevus aitab koorijuhi Alfred Karindi kunstilisi püüdeid sihile lähemale viia. Seekordse kontserdi kavast leiame eesti autorite teoste valimiku hulgas rea Lauljate Liidu ja Tünnpu kapitali žüriidelt auhinnatud laule, nagu E. Aava „Hommik“, E. Võrgu „Muinasjutt“ jne., ning mõningaid Soome heliloo-

jate töid, alates Sibeliuse lüürilise „Südamelauluga“ ja lõpetades Törnuddi humoorika lauluga „Teel“. Kava mitmekesisistamiseks ja rikastamiseks on lubanud oma kaasabi meie parim tenorilaulja Rudolf Jõks Tantust ja andekas noor pianist Thekla Koch, kes esinevad samuti eesti ja soome autorite teostega. Kuna Tallinna Linnateenijate Meeskoor pikema aja kestel ei ole esinenud avaliku kontserdiga ja eeloleva kontserdi ettevalmistamiseks on juba paari aasta jooksul teinud tööd, siis peaks see üritus pakkuma erilist huvi meie meeslaulu harrastajatele ja ühtlasi võimaldama kõigile lauluarmastajatele viimistletud ettekande jälgimist.

Akadeemiline Meeskoor 25-aastane.

Akadeemilise Meeskoori vilistlaskogu koosolek peeti pühapäeval, 14. veebr. s. a. Vilistlaskogu juhatusesse valiti koori asutaja, helilooja J. Simm, dr. A. Luha, abikomisar H. Saemets, õpetaja J. Kalamees ja praegune koorijuht helilooja R. Riising.

Kuna koor pühitses käesoleval semestril oma 25-a. juubelit, siis otsustas vilistlaskogu annetada koorile lipu, mille õnnistamine toimub juubelikontserdi eelõhtul 5. märtsil s. a. ülikooli kirikus.

Pärnu meeskoor tööhoos.

Pärnu Helikumsti Seltsi meeskoor alustas uut tööhooaega. Oma stigiises energia rakendasid mehed „Endla“ kontserdi ettevalmistamisele, kuna nüüd valmistuti kontsertreisule koos solistidega Torisse, Tõstamaale ja Häädemeestele. Kevadel korraldatakse suurem kontsert kodulinna, kuhu kutsutakse esinema soliste ka väljastpoolt Pärnust. Koori aastapäeval oli aktus ja ka uute meeskoori liikmete pidulik „rüütlisloõmine“, millele järgnes omavaheline koosviibimine.

Arvesse võttes ka eelseisvat töörohkest, võib eeldada, et see nõuab meestelt kõrgepingelist töötahet.

Soome laulupeole läheb Tallinna Meestelaulu Selts.

Soome Lauljate ja Mängijate Liidu korraldusel toimub eeloleval suvel, 3. ja 4. juunil s. a. ülemaaline soome laulupidu Viiburis, kuhu on kutsutud esinduskoor ka Eesti Lauljate Liidust.

Eesti esinduskoorina sõidab Tallinna Meestelaulu Seltsi meeskoor G. Ernesaksa juhatusel.

Märkmeid marsside võistluse puhul

15. märtsil s. a. on teise marsside võistluse tähtaeg. Huvi võistluse vastu on elav. Seda põhjustab kõigepäält asjaolu, et auhindade kogusumma on Kr. 1080.—, seega võrdlemisi kõrge. Lisaks auhindadele aga makstakse kirjastusele tulevate marsside puhul veel trükihonorari.

Võistlus toimub Lauljate Liidu korraldusel Kaitseväge Ülemjuhataja, Kaitseliidu päästaabi, Politseiametnike Keskkogu ning Tuletõrje Liidu lahkelt toetusel ja kaastööl. Säärane mitmete asutiste kaastöö ja toetus on seda hinnatavam, et see osutab nende asutiste huvile rahvusliku heliloomingu vastu: vajatakse muusikat marssimiseks, mis oleks meie oma muusika. Ei taheta enam kasutada iganenud ja võõrsilt laenatud muusikat.

Võistluse eesmärk ongi soetada selliseid marsside, milliste kohta keegi ei saaks ütelda, et need kuidagi võiksid olla võõrapäraseid, või koguni võõrsilt laenatud. Võistluse tingimustes (avaldatud „Muusikalehes“ nr. 12 — 1936. a.) § 2. on üteldud: „Marsid olgu algupäraseid, kandku oma iseloomult eesti rahvamuusika jooni.“ Siin ei ole otseselt märgitud, et marsid tuleks kasutada rahvaviise. Nende rahvaviise arv, mida marsiks saab kasutada, vahest ei ole kuigi suur, — liiati on neid ühel kui teisel puhul juba kasutatud. Rikkaliku materjali aga pakub rahvaviise motiivide kasutamine ja väljaarendamine. Kes tunneb meie rahvaviise üldist laadi, sel ei ole raske kujundada uusi motiivegi.

Arvatavasti kasutab juhust oma marsside esitada ka rohkesti orkestrante, kellel puudub otsene ja põhjalikum muusikateoreetiline eelharidus komponeerimiseks. Seda nähet ei saa kuidagi alahinnata. Kogemused näitavad, et tegelik puhkpilliorkestri mängija võib luua marsside, mis on väga tublid ka muusikaliselt. Enamasti aga satuvad orkestrandid hädaohtu just viiseid valikul. Meil kahjuks veel ei teata üldiselt, milline on rahvuslik eesti muusika, milline rahvapärane muusika. Viimase hulka võib kuuluda sadasid viise, mis on laenatud võõrsilt, kuigi nad võivad juba aastakümneid olla meil kodunenud.

Olgu juhitud nende tähelepanu, kes end ei tunne rahvaviiseid eritlemiseks päris kindlana, Ed. Visnapuu sulest ilmunud artiklile „Muusikalehes“ nr. 11 — 1936. a. „Laenuviiseid kasutamistest meie rahvalikus laulus.“ Selles artiklis on loetletud üle 150 laulu, mis on tulnud võõrsilt ja leidnud meil uue kodumaa, kuid mis ühelgi juhul ei tohiks pretendeerida rahvuslikule aupa-

tele, — millest peaksime vabanema, mida kiiremini, seda parem.

Teisest küljest olgu juhitud tähelepanu sellele, et meil leidub juba mitmeid teoseid, kus meie rahvusmuusika laadi kohta on antud lähemaid juhiseid ja ka arvukalt näiteid. Mainigem siin kõigepäält Lauljate Liidu kirjastusel ilmunud J. Zeiger'i teost „Eesti rahvaviisid“, siis Akadeemilise Helikunstnike Seltsi toimetusel ilmunud ja Lauljate Liidus saadaval olevat H. Tampere „Eesti rahvaviiside antoloogiat I“. Kuid lisaks sellele on ilmunud rohkesti rahvaviise koolide ja laste laulmikes, küll prof. J. Aaviku, R. Pätsi, A. Tamman'i j. t. toimetatult. Need on võrdlemisi rikkalikud materjalikogud ning peaksid suutma rahuldada igat otsijat. Kuid kes tahab tutvuda meie rahvaviiseid põhjatult rikka salvaga otseselt, sel tuleks pöörduda Eesti Rahvaluule Arhiivi poole Tartus.

Veel olgu juhitud tähelepanu sellele, et marsid saavad võtta osa võistlusest vaid sel tingimisel, kui nad vastavad võistluse tehnilistele nõudeile.

Siin kõigepäält on nõutav, et marss olgu kirjutatud välja kõigile pillidele erilehtedel ja omagu ka klaverisäade. Klaverisäadete järele toimub marsside esimene liigitamine. Muusikaliselt või tehniliselt täiesti mittesobivad (milliseid tavaliselt ikkagi esineb iga võistluse puhul) marsid eraldatakse kohe algul. Ülejäänud marsid läbimängimisele orkestrite poolt. Selleks ongi vajaline välja kirjutada häälti. Lauljate Liit seda tööd ise ei saa teha, kuna L. Liidul see läheks võrdlemisi kulukaks ja oleks ka aeganõudev.

Eksiarvamuste ärahoidmiseks olgu märgitud, et marsi partituur ei ole nõutav. Zürii rahuldub ka klaveripartiiga ja häältega.

Võistluse teiseks tähtsamaks nõudeks on, et marsid tulevad esitada varjunimega. Autori õige nimi ja aadress leidugu kinnises ümbrikus, millele olgu kirjutatud varjunimi ja ka marsi nimi. Õige nime all võistlusele tulnud marsid ei saa kaasa võistelda, kuna nende puhul oleks rikutud autori anonüümsus.

Sisulisest küljest nõutakse marssidelt päälle rahvusliku omapära veel loomulikult muusikalist väärtust, kuid ka seda, et marss oleks käigumarsiks sobiv ja mängitav 10—12 pilliga. (Politsei piduliku marsi suhtes esinevad erinõuded.)

Pillide vähesus vahest võib tunduda mõnelegi heliloojale takistusena marsi vabas väljaarendamises. Kuid siin peame arvestama tegelikkust, — meie puhkpilliorkestrite suur enamus koosneb vaid 10—12 mängijast.

XI üldlaulupeo teateid

Laulupeo segakooride ja naiskooride ettevalmistustöö algab 28. veebr. s. a. raadiokursusega, mille avab üldjuht prof. J. Aavik ja kannab ette Tallinna Konservatooriumi segakooriga järgmisi laule:

1. K. Tärnpu — „Priiuse hommikul“.
2. M. Härma — „Lauliku lapsepõli“.
3. J. Aavik — „Noorte laul“.

Kursus algab pühapäeval kell 13.10 ja kestab kuni kella 14-ni, seega viiskümmend minutit. Samal ajal toimuvad ka teised raadiotunnid igal pühapäeval.

7. märtsil esineb üldjuht T. Vettik Tallinna Rahvaülikooli Seltsi segakooriga, kandes ette järgmisi laule:

1. M. Lüdigi — „Ühest vaiksest pühast hiiest“.

2. R. Päts — „Pulmalaul“.
3. E. A. Hagfors — „Laul Imatralle“.

14. märtsil esineb Estonia Muusika Osakonna segakoor üldjuhi V. Nerepi juhatusel. Kava on esialgu veel lahtine.

21. märtsil esineb uuesti Tallinna Rahvaülikooli Seltsi segakoor üldjuhi T. Vettiku juhatusel, kandes ette:

1. M. Saar — „Mis need ohjad“.
2. M. Saar — „Põhjaviim“.
3. T. Vettik — „Su Põhjamaa päikese kullast“.

4. K. Tärnpu — „Lahkumise laul“.

Hiljemad esinemised teatatakse igal raadiotunnil ja ka ringkirjaliselt kõigile kooridele.

*

Kõigile puhkpilliorkestritele teatame, et XI üldlaulupeo puhkpilliorkestrite kava on koostatud järgmiselt:

1. E. Tamm — avamäng „Kalev ja Linda“.

2. M. Lüdigi — „Scherzo“.
3. J. Hiob — „Largo religioso“.
4. J. Jürgenson — „Rukkirääk“.
5. M. Lüdigi — „Jaaniöö“.
6. R. Kull — „Tuljak“.

Neist teised noodid on trükist ilmunud ja saadaval Lauljate Liidus, J. Jürgensoni „Rukkirääk“ on praegu trükis ja ilmub loodetavasti märtsikuu alul.

See kava läheb veel kinnitamisele Lauljate Liidu nõukokku, kuid loodetavasti selles enam muudatusi ei tule. Lisanduda võib veel üks marss uute marsside võistluseks.

Ka tuleb arvestada seda, et marss tehniliselt ei oleks meie keskmistele orkestritele ülejõukäiv.

Võistluse täpsed tingimused on saadaval Lauljate Liidus ja saadetakse soovijaile välja tasuta.

selt ja vahest ka üks uuem helitöö, kui selline kerkib üles lähemal ajal.

Ka puhkpilliorkestritelt nõutakse laulupeoks hääd ettevalmistust. Selleks korraldatakse neile järgmine muusikaline eeltöö:

1. septembris 1937. a. toimub puhkpilliorkestrite juhtide instruceerimiskursus Tallinnas.

2. oktoobrist kuni novembrini 1937. a. toimub raadiokursus, kus võetakse laulupeo kavas olevad laulud läbi orkestritega üldjuhi R. Kulli juhatusel.

3. 1938. a. algul toimuvad kontrollproovid. Instruktorigid sõidavad läbi teatavad kontrollproovide ringkonnad ja kontrollivad orkestrite ettevalmistust. Orkester, milline sellisel proovil osutub nõrgaks või sellest üldse ei võta osa, ei saa esineda laulupeo üldkooride osas, vaid peab rahulduma vaid rongikäigus mängimisega.

*

Viimasel ajal on pöördunud Lauljate Liidu juhatus poole mitmeid koore, millised ei tegutses põhikirja alusel, et neid võetaks L. Liidu kaastöötavaks liikmeks. Olgu siinkohal juhitud tähelepanu sellele, et kaastöötavaks liikmeks võetakse vaid koolide juures ja riiklike ametasutuste juures töötavaid koore, millistel ei ole võimalust põhikirja alusel töötamiseks. Teisi juhuslikke koore, milliseid säädus võimaldab tegutseda iseseisva põhikirjaga, kaastöötavaks liikmeks ei võeta.

*

Organisatsioone, millised soovivad astuda L. Liidu liikmeks, palutakse ühes liikmeksastumise sooviavaldusega saata ära ka käesoleva aasta liikmemaks. Kui liikmeksastumise sooviavaldusel on märkus, et raha on saadetud posti teel või kirjas postmarkides, siis tuleb sellist rahasaatmise moodust ka viivitamatult kasutada. Rahasaadetised, mis järgnevad alles mitme päeva möödumisel pääle registreerimislehe ärasaatmist, tekitavad L. Liidu bürool asjatult lisatööd ja arusaamatusi, kuna büroo praegu laulupeo registreerimistööde ja nootide saatmise tötu on tööga rohkesti koormatud.

*

Veel kord juhime kõigi kooride tähelepanu sellele, et raha posti teel saatmisel olgu tingimata rahakaardi vastavale lõigendile märgitud, mis otstarbeks raha saadetakse. Kui raha saadetakse organisatsiooni tellimise või liikmemaksu tasumiseks, siis tuleb märkida ka vastava organisatsiooni täielik nimi. Igasugused lühendused, nagu: „E.T.Ü. segakoor“, „H.M.S. meeskoor“ jne., ei ütle mitte midagi! Sellised lühendused võivad olla arusaadavad vaid nende tarvitajale.

Mitmesugust

Valter Blossfeldt 70-aastane.

8. veebruaril s. a. pühitses lauluõpetaja V. Blossfeldt oma 70-dat sünnipäeva. V. Blossfeldt on sündinud 8. veebr. 1867. a. Viljandis. Omandades „Landesgymnasiumi“ hariduse, kavatses juubilar siirduda õppima Tartu ülikooli, kuid suur huvi muusika vastu sundis valima teise tee. Nii siirdus Blossfeldt Peterburki, kus pühendas end lauluõppimisele. Kaks aastat hiljem jatkas Blossfeldt oma õpinguid Berliini kuninglikus muusikaülikoolis. Hiljem täiendas ta end Milaanos maailmakuulsate laulupedaagoogide juures. Omandades täielise laulukunstniku küpsuse, asus Blossfeldt tööle Müncheni Helikunsti Akadeemia juure. Neli aastat hiljem pidi loobuma Akadeemia tööst oma kasvava erategevuse tõttu. 1903. a. tabas kunstnikku raske silmahaigus, mis osutus hiljem saatuslikuks. 1904. a. asutati Riiga Peterburgi konservatooriumi teine osakond, kuhu kutsuti V. Blossfeldt lauluõpetajaks, kus ta töötas 11 aastat. 1912. a. sai Blossfeldt „muusika ülemõpetaja“ kutse.

1914. a. viidi Riia konservatooriumi osakond üle Tartu, kus ta aasta hiljem likvideeriti. Siis pöördus Blossfeldt tagasi oma kodulinna, kus hiljem hakkas töötama eralauluõpetajana. Tallinna Muusikakooli rajamisel sai ta kutse asuda õppejõuks mainitud kooli juure, kuid sellest pidi ta loobuma, kuna nägemise kaotanud, pidi jääma koju.

Et V. Blossfeldt'il oli ja on palju õpilasi, siis on tema ainsaks maiseks rõõmuks kui mitte näha oma õpilasi, siis ikkagi kuulda.

Soovime juubilarile veel ja veel selle rõõmu nautimist.

Tartu Naislaulu Selts sai lipu.

20. veebr. s. a. toimus Peetri kirikus Tartu Naislaulu Seltsi lipu pidulik õnnistamine. Õnnistamistalituse toimetas õp. dr. J. Taul. Kaastegevad jumalateenistusel olid seltsi naiskoor, R. Jõks (tenor) ja orelil pr. H. Lambert.

Lipu annetajaiks on seltsi toetajadliikmed, eesotsas häärade Määritsa ja Kaalepiga. Lipu valmistas prl. Parila kunstnik A. R Emmeli kavandi järgi.

Tartu Naislaulu Selts on võrsunud omaaegselt „Valge Lindi“ naiskoorist, kes alustas tegevust 13-ne liikmega. Selts võib ennast nimetada kõigiti organiseerituks ja elujõuliseks, kuna liikmeskonda kuulub 200 isikut koos toetajateliikmetega.

Järgneval lauluaastal pühitseb Tartu Naislaulu Selts oma 10-dat aastapäeva, mispuhul on kavatsusel suuremad pidustused.

K. Türrpu-nimeline auhind 1935. a. eest heliloojale E. Aavale.

K. Türrpu-nimeline koorilauluaubing 1935. a. koorilaululoomingu eest on otsustatud anda heliloojale E. Aavale tema laulu „Homniku“ eest.

Mainitud laul on ilmunud trükist 1935. a. erilehel, hiljem ilmunud ka „1936. a. laulupidude lauludes“ ja „XI üldlaulupeo üldkooride noodis“.

Pääle eelmainitu tunnustas žürii 1935. a. loomingust veel paremaiks 9 järgmist laulu: P. Ardna — „Ärka üles, mu hing“, A. Kapp — „Laul Eestile“, A. Karindi — „Antti, ärtu armsakene“, A. Karindi — „Ilolaul“, M. Saar — „Tütre tänu emale“, „Lõppeks“, „Leidsin aiast linnupesa“, „Ma istun muremäella“ ja „Lõokesele“.

Žüriisse kuulusid: prof. J. Aavik, E. Ruber ja A. Vedro.

Oodatavaid kontserte „Estonias“.

5. märtsil Sümfooniakontsert Berliini muusikadirektori Schultz-Dornburg'i juhatusel.
6. „ Tallinna Naislaulu Seltsi koori kontsert.
7. „ ÜENÜ Tallinna Osakonna segakoori kontsert.
9. „ Tenno Vironi õpilaste kontsert.
10. „ Gretšaninov-Makušina kontsert.
11. „ H. Lepnurme orelikontsert.
14. „ Isamaaliidu Tallinna osakonna koori kontsert.
20. „ Tallinna Linnateenijate Meeskoori kontsert.

Uusi tantsulugusid puhkpillikoorigele.

L. Liidu Puhkpillimuusika Sektsiooni väljaandel ilmunud vihik „Tantsud I“, mis sisaldas V. Reiman'i uuemaid tantsu, on leidnud väga sooja vastuvõtu. Järgmine album, „Tantsud II“, läheb lähemal ajal trükki ja sisaldab kolm tantsu (kaks valssi ja polka) R. Ploomilt, kes on saanud tuntuks mitmete marsside autorina. Kolmas album arvatavasti tuleb eesti rahvaviiside aineil koostatud tantsudest.

Algab ilmumist populaarse muusikakirjanduse sari.

Lauljate Liit hakkab andma välja „Populaarse muusikakirjanduse sarja“, mis ilmub umbes „Elava Teaduse“ sarnasena. Esimese teosena ses sarjas ilmub J. Vaksa

koostatud „Kuidas arendada ja organiseerida puhkpilliorkestrit?“ Teose käsikiri on antud trüki ja ilmub loodetavasti märtsikuul. Edasi on kavatsus anda välja selles sarjas koori häälesäadet, õpilasorkestreid, koorijuhatamise praktikat jm. käsitlevaid teoseid.

Kirikumuusikakontsert Viljandis.

Suuremaid vaimuliku muusika kontserte korraldab Viljandis Jaani kirik. Järjekordne kontsert-jumalateenistus peeti selles kirikus 17. veebr. s. a. Kava oli seekord hästi mitmekesine. Esines kirikukoor organist J. Raude juhatusel. Sopranid A. Toi-Puskar ja E. Lillak esitasid duette. Instrumentaal-muusikat pakkus keelpillide kvartett koosseisus A. Jonasse, A. Tõnisson, A. Ohtla ja P. Valgemäe. Trompetisoologa esines H. Neuvald, kuna orelil soleerisid ja akompaneerisid R. Toi ja J. Raude. Kavas oli Schuberti, Boellmanni, Gounod'i, Wagneri j. t. helitöid.

Kirikumuusika kontserdid on leidnud Viljandis alati rohket osavõttu, ka seekord täitus kirik viimse kohani.

P. V.

„Kandle“ segakoor tegutseb.

Kuna käesolev aasta kuulub juba XI üldlaulupeo ettevalmistusaja hulka, siis on ka Võru selts „Kannel“ oma segakoori tööle rakendanud, sest koor kavatses osa võtta XI üldlaulupeost. Koori hakkab juhatama Võru ev. luth. kog. organist hra P. Elken.

Puhkpilliorkester U.-Vändraste.

Uue-Vändra Lüüste küla noorte seas leidub muusikaharrastajaid, kes ei lepi sellega, et saavad ainult väljaspool oma koduküla muusikat nautida. Agaramad mehed on asja etteotsa asunud ja nüüd on lood niikaugel, et luuakse kohapääl oma puhkpilliorkester. Kuna pillide muretsemiseks kusagilt pole võimalus summasid hankida, siis muretsetakse need isiklike rahadega.

Materjalide kasutamine allikat nimetamata on keelatud.

Holstre kuulus puhkpillikoor elustub.

Ärkamisajal ja esimeste laulupidude ajastul puhkepilliorkestrite esirinnas sammus Holstre pasunakoor, mille asutas praeguse Riigi Konservatooriumi direktori prof. J. Aaviku isa Andres Aavik. Esmakordselt esines orkester 1881. a. Nimetatud pasunakoor sai varsti üldiselt tuttavaks, sest ülemaalistel esinemistel teenis orkester kaks esimest ja ühe teise auhinna.

Maaõlasõja algul lagunes orkester. Vahepeäl on endised ja uued mängijad kolm-neli korda ühinenud orkestriks, kuid nimetamisväärt tasemeni pole jõutud.

Nüüd on Holstre Haridusselts otsustanud endist kuulsat pasunakoori uuesti elustada ja määras oma hiljutisel päakoosolekul esimeseks hambarahaks 300 krooni, millise summa eest ostetakse uusi pilli. Hiljem jätkub orkestri täiendamine ja suurendamine. Muusikajuhiks valiti vana muusikamees Hansson.

K.-Nõmme laulukoor tegutseb.

Kilingi-Nõmme Muusikaseltsi segakoor alustas jälle oma tööd pühade vaheaja järele. Ettevalmistusel on XI üldlaulupeo laulud. Koor näitab suurenemise tendentsi, kuna uuel aastal on tulnud juure uusi lauljaid. Koor kavatses lähemas tulevikus korraldada iseseisva kontserdi, kas kohapääl, või kuskil mujal.

A. Kapp välismaa kontserdikavas.

Eislebenis St. Andrease kirikus H. A. Metzgeri poolt 13. detsembril korraldatud oreliõhtul tuli ettekandele A. Kapi koraalielemläng „Armas Jeesus armastaja“.

Vene-Prantsuse suhted muusika alal

elavnevad. 9. jaanuaril juhatas Moskva dirigent Eugen Šenkar Pariisis Pasdeloup-kontserdi, Borodini, Šostakoviči, Mjaskovski ja Prokofjev'i helindeist.

Tegev ja vastutav toimetaja
EDUARD VISNAPUU

Toimetuse kolleegium:

prof. J. AAVIK, prof. TH. LEMBA,
A. OINAS, R. PÄTS, J. VAKS.

Väljaandja Eesti Lauljate Liit, Tallinn, Lai 7, telefon 491-82.

**Parim noodivara
segakooridele on
RAHVAKOORID**

2. M. Saar: „Tihasemäng“.
- 3/4. R. Päts: „Tervitus soome hõimudele“.
5. J. Aavik: „Emake“ ja „Igavene mälestus“.
6. J. Jürgenson: „Igatsus“.
M. Saar: „Laulu aeg“.
7. J. Saarniit: „Kõrs kahiseb“.
8. M. Lüdigi: „Palvetund looduses“.
- 9/10. M. Saar: „Tulesüütajale“ ja
M. Lüdigi: „Põlismetsa järv“.
11. T. Vettik: „Hõiskame kooris“.
12. M. Lüdigi: „Kits ja hunt“.
13. J. Aavik: „Postimees“.
14. M. Lüdigi: „Õhtul“.
15. M. Saar: „Üle vee“.
16. M. Lüdigi: „Naabrikülas“.
17. R. Tobias: „Meil aiaäärne“,
A. Lemba: „Isamaa laul“.
18. M. Lüdigi: „Nõmm“,
J. Jürgenson: „Mitte asjata“.
19. M. Lüdigi: „Mets“.
20. H. Känd: „Muredemaa“.
21. M. Saar: „Mardipeol“,
G. Ernesaks: „Merele“.
22. T. Vettik: „Pää langend sul
käe na'ale“,
M. Lüdigi: „Lehed lang'sid“.
23. E. Oja: „Kangakudumise laul“.
24. E. Tubin: „Igatsus“,
A. Karindi: „Emakene“.
25. J. Aavik: „Tervitus kodule“,
E. Aav: „Nooruseaeg“.
26. T. Vettik: „Krüsanteem“ ja
„Laul sinisilmale“.
27. M. Saar: „Eesti seisab nagu
kalju“ ja „Langenute mälestu-
seks“.
28. A. Vedro: „Kutse jõuluõhtusse“.
29. J. Simm: „Laul kodumaale“,
V. Kapp: „Sa tulid“,
R. Heinmets: „Tänu“.
30. M. Lüdigi: „Kui tume veel
kauaks“.
31. E. Kapp: „Peiu laul“.

Hind ELL liikmeile:

40 eks. ostes à 6 senti, 20 eks. ostes
à 8 senti, 1 eks. ostes à 15 senti.
Mitteliikmeile à 15 senti eks. arvule
vaatamata.

LAULJATE LIIDU kirjastus,
Tallinn, Lai 7. • Telefon 431-82

AUGUST PERMANN

O-ü. „Esto-Muusika“ ja Tallinna
Konservatooriumi klaverimeister
ja -häälestaja.

Tallinn, Vambola tän. 8—15, telef. 453-26.

P. PRESSNIKOFF

Kontsert, saade, tun-
nid, klaver ja orel.
Tallinnas ja väljaspool.
Tallinn, Rulkoviuse 26-10
Telefon 426-20.

Ilmus

„Rahvakoorigid“ nr. 31

E. Kapp:
„Peiu laul“

Lauljate Liidu väljaanne.

linnaalandus:

J. Aavik: „MEIE LAUL“
(brošeerit.) enne 80 s. nüüd 50 s.

J. Aavik: „MEIE LAUL“
(anded nr. 1—8) enne 10 senti
nüüd 6 senti

PÄÄLADU:
EESTI LAULJATE LIIT

Ilmus segakoorile:

J. Aavik „KASVA KODU“

Kogu isamaalisi peolaule.

I anne: „Püha, põline ja üllas“, „Hümn Riigivanemale“, „On tunne, mis tuhandeid ühendab“.

II anne: „Kodumaa laul“, „Vabaduspühaks“, „Nüüd laulus uueks saa“.

III anne: „Eestile“, „Õitse maa“, „Hümn Tallinnale“.

IV anne: „Võidupühaks“, „Palve Eesti eest“.

Ande hind: Ostes vähemalt 20 eks. à 8 senti, vähemal arvul à 15 senti. * Kõik anded koos — à 30 senti.

Pääladu: Eesti Lauljate Liit, Tallinn, Lai 7.

Ilmus puhkpilliorkestrile:

„Valik kodumaa laule“

1. E. Vörk: „Kodumaa laul“.
2. V. Johanson: „Õnne, Eesti“.
3. V. Kapp: „Eestimaale“.
4. J. Zeiger: „Õitse maa ja müha meri“.

Hind: Lauljate Liidu liikmeile Kr. 1.50,
teistele Kr. 2.50.

Kirjastus:

Eesti Lauljate Liit, Tallinn, Lai 7.